

Paper

Jeugdhulp 2022

Rudi Bakker

April 2023

Jeugdhulp 2022

Over deze publicatie

In deze rapportage presenteert het CBS de voorlopige cijfers over jeugdhulp in 2022.

Jeugdhulp 2022

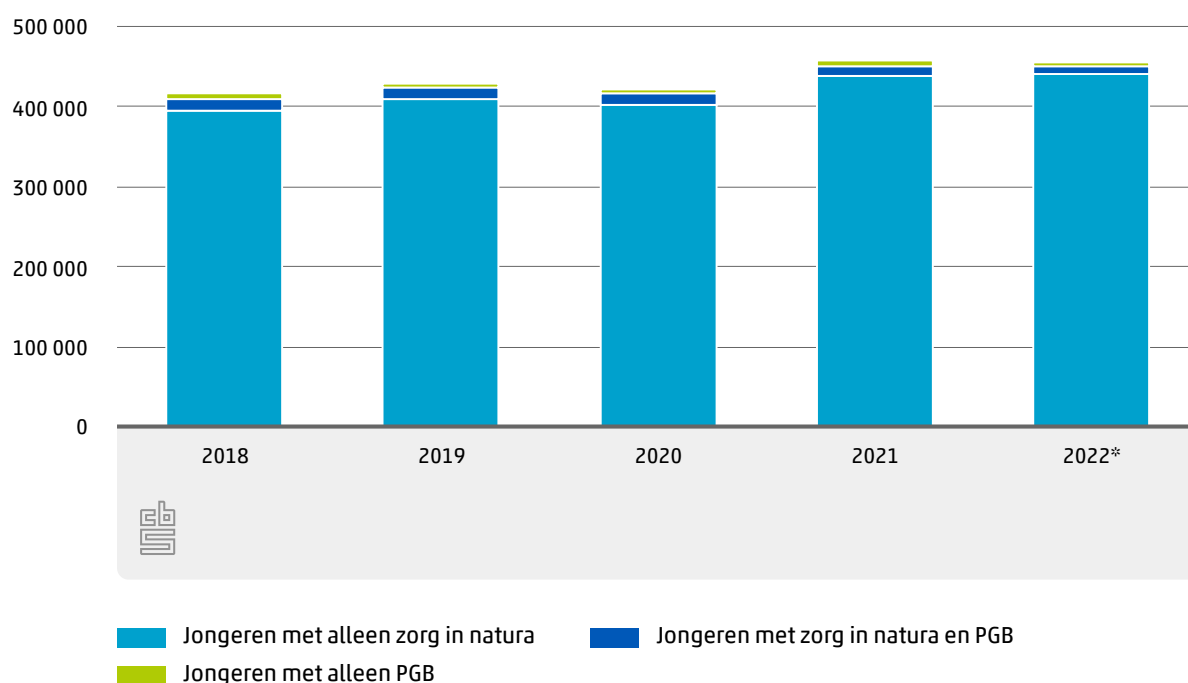
Inleiding

Rijk en gemeenten hebben ieder een verantwoordelijkheid voor hulp aan jongeren; gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor jeugdzorg en het rijk is verantwoordelijk voor het functioneren van het systeem als zodanig, de stelselverantwoordelijkheid. Om gemeenten en rijk daarbij te ondersteunen is in de Jeugdwet een regeling opgenomen over het ontsluiten van beleidsinformatie. De beleidsinformatie gaat over jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen dienen hierover gegevens aan het CBS te verstrekken.

In deze rapportage staan de voorlopige resultaten over jeugdhulp in 2022. De resultaten over jeugdbescherming en jeugdreclassering worden in een aparte rapportage beschreven.

Jeugdhulp is gedefinieerd als de hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Het CBS verzamelt bij jeugdhulpverleners alleen gegevens over jeugdhulp die direct aan de jeugdhulpverlener wordt vergoed door de gemeente, de zogenaamde zorg in natura. Gegevens over jeugdhulp die door de cliënt zelf wordt vergoed met een persoonsgebonden budget (PGB), worden aan het CBS verstrekt door de Sociale verzekeringsbank (SVB). Particuliere jeugdhulp, waarbij de hulp door de ouders zelf wordt betaald, valt buiten dit onderzoek.

0.0.1 Jongeren met jeugdhulp naar financieringsvorm ¹⁾

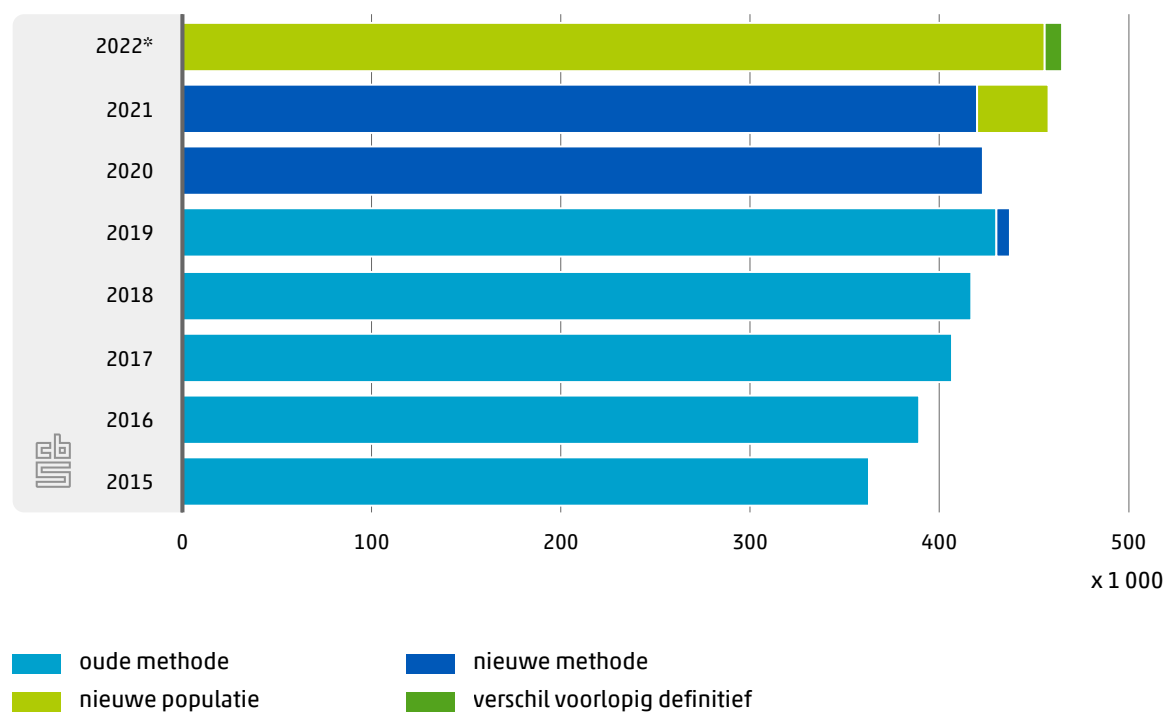
¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

Uit figuur 0.0.1 blijkt dat in 2022 bijna 457 duizend jongeren jeugdhulp hebben ontvangen. In 97 procent van de gevallen wordt de zorg direct door de gemeente aan de jeugdhulpverlener vergoed. Een klein deel van de jongeren met jeugdhulp, één procent, maakte alleen gebruik van een PGB. Het aantal jongeren dat gebruik maakt van een PGB neemt al jaren af.

0.1 Methodewijzigingen

Voor het vaststellen van het jeugdhulpgebruik heeft het CBS verschillende verbeteringen doorgevoerd bij de verwerking van de gegevens vanaf 2020. Dit betreft een verbeterde methode voor het berekenen van de definitieve cijfers over een verslagjaar en een uitbreiding van de populatie¹⁾. In figuur 0.1.1 is dit schematisch weergegeven.

0.1.1 Jongeren met jeugdhulp¹⁾

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

Vanaf verslagjaar 2020 wordt bij het berekenen van de definitieve cijfers niet meer alleen gebruik gemaakt van de aangeleverde data over het eerste en tweede halfjaar van het verslagjaar, maar ook van de data over het eerste halfjaar van het daaropvolgende jaar. Het is namelijk gebleken dat de bestanden over het eerste halfjaar soms informatie bevat over het voorafgaande jaar, die niet eerder was aangeleverd. Het gevolg van deze veranderde werkwijze is dat de jaarcijfers beter op elkaar aansluiten en dat het aantal waargenomen jongeren met jeugdhulp toeneemt. Uit een herberekening van de cijfers over 2019 inclusief de bestanden over het eerste halfjaar van 2020, blijkt dat het totale aantal jongeren met jeugdhulp in 2019, 1,6 procent hoger uitkomt.

Er bestaat geen centraal register van jeugdhulpaanbieders. Bij de aanvang van het onderzoek in 2015 heeft het CBS een lijst van jeugdhulpaanbieders gemaakt op basis van een uitvraag onder alle gemeenten van alle jeugdhulpaanbieders waarmee ze een contract hadden afgesloten voor het leveren van jeugdhulp. In de loop der jaren zijn jeugdhulpaanbieders afgevallen en hebben nieuwe aanbieders zich bij het CBS aangemeld. Er kwamen in de jaren erna steeds meer signalen dat deze lijst niet volledig was. Het CBS heeft daarom in het voorjaar van 2021 de lijst aangevuld met informatie uit het berichtenverkeer, de zogenaamde ijW berichten, tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders in 2019 of 2020. Eerder bij het CBS onbekende aanbieders die met gemeenten berichten uitwisselen over jeugdhulp zijn aan de populatie toegevoegd. Deze 'nieuwe' jeugdhulpaanbieders leverden in 2021 jeugdhulp aan 38 duizend jongeren die niet al bij de reeds bekende jeugdhulpaanbieders jeugdhulp ontvingen. Sinds het voorjaar van 2021 voegt het CBS jaarlijks de eventuele nieuw gestarte jeugdhulpaanbieders toe aan de populatie op basis van recente informatie uit het ijW berichtenverkeer, zodat grote trendbreuken zoals tussen 2020 en 2021 vermeden worden. Van de totale populatie jeugdhulpaanbieders heeft 90 procent een bestand aangeleverd over 2022²⁾.

Tenslotte is in figuur 0.1.1 voor 2022 een prognose opgenomen van het definitieve aantal jongeren met jeugdhulp in deze periode. Elk jaar blijkt dat de definitieve cijfers hoger uitvallen dan de voorlopige cijfers. Voor 2021 kwam het aantal jongeren met jeugdhulp in de definitieve versie 2 procent hoger uit dan in de voorlopige versie. Door het aantal jongeren met dit percentage te verhogen, ontstaat een betere raming. Op basis van deze opgehoogde cijfers verwachten we dat 466 duizend jongeren in 2022 jeugdhulp hebben gehad. Dat zou betekenen dat 1 op elke 9,5 jongere tot en met 22 jaar en 1 op de 7,3 jongeren tot en met 17 jaar jeugdhulp in natura en/of een jeugd-PGB krijgt.

In het vervolg van deze rapportage zijn de aantallen over 2019 volgens de oude methode weergegeven, 2020 volgens de nieuwe methode en de jaren 2021 en 2022 volgens de nieuwe methode en de nieuwe populatie. Dit zijn ook de aantallen zoals het CBS die op StatLine presenteert³⁾. De aantallen over 2022 zijn dus de voorlopige resultaten, weergegeven met een *, zonder de eerdergenoemde prognose.

De gegevens van de SVB over jeugdhulpontvangers met een PGB bevat geen zorginhoudelijke informatie. Overal waar in het vervolg jeugdhulp staat bedoelen we dan ook de jeugdhulp die is geleverd volgens het zorg in natura-principe.

¹⁾ Voor een uitgebreide beschrijving van de methodewijzigingen en de gevolgen zie: <https://www.cbs.nl/-/media/cbs/onze-diensten/methoden/onderzoek/pdf/toelichting-trendbreuk-jeugdzorgcijfers-2020-en-2021.pdf>

²⁾ De jeugdhulpaanbieders zonder opgave ontbreken in de resultaten. Dit betreft overwegend aanbieders met weinig cliënten. Naar verwachting zal de aldus ontstane onderschatting hooguit enkele procenten bedragen.

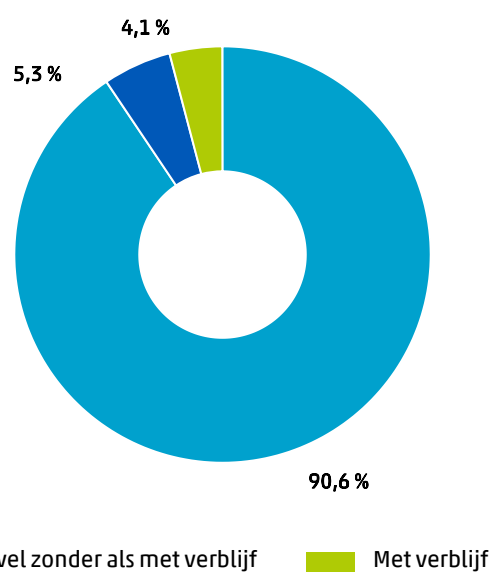
³⁾ Zie StatLine <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/navigatieScherm/thema?themaNr=82337>

Jeugdhulp 2022

1. Jongeren met jeugdhulp

In 2022 kregen 452 duizend jongeren jeugdhulp in natura. In 2021 waren dit er iets meer. Echter, het aantal voor 2022 is gebaseerd op voorlopige cijfers en voor 2021 op definitieve cijfers. In eerdere jaren bleek dat de definitieve cijfers 2 procent hoger uitvallen dan de voorlopige. Naar verwachting zal het aantal jongeren in de definitieve schatting over 2022 dus hoger gaan uitvallen. De meeste jongeren, 96 procent, kregen jeugdhulp zonder verblijf. Dat wil zeggen dat zij niet op de locatie van de jeugdhulpaanbieder overnachtten. Van hen kregen 24 duizend jongeren in 2022 zowel jeugdhulp zonder als jeugdhulp met verblijf. Dit is mogelijk als de zorg gedurende het jaar wijzigt of als de jongere bij de ene jeugdhulpaanbieder verblijft en tegelijkertijd ook hulp zonder verblijf krijgt van een andere jeugdhulpaanbieder.

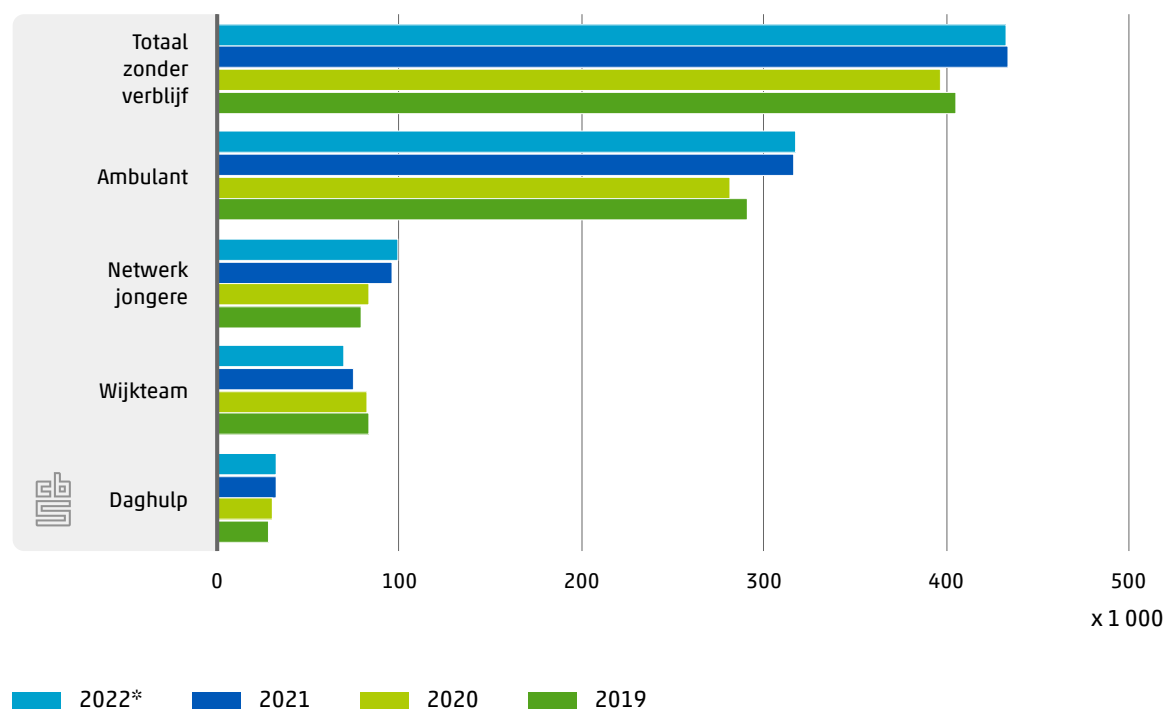
1.0.1 Jongeren met jeugdhulp¹⁾

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

In 2022 ontvingen de meeste jeugdhulpjongeren, 70 procent, ambulante jeugdhulp op de locatie van de jeugdhulpaanbieder en 15 procent kreeg jeugdhulp van het wijk- of buurtteam van de gemeente. Het aantal jongeren met hulp van het wijkteam daalde met 5 duizend ten opzichte van 2021, het aantal jongeren met jeugdhulp in het netwerk van de jongere was in 2022 ruim 3 duizend hoger. Gemeenten vertalen zelf de definitie van jeugdhulp uit de jeugdwet naar de praktijksituatie in hun eigen wijkteam. Bij veel wijkteams lopen vraagverheldering, planvorming, doorverwijzing en eventueel hulpverlening in meer of mindere mate door elkaar. Hierdoor is het onderscheid tussen jongeren die wel of niet jeugdhulp van het wijkteam krijgen, en dus bij het CBS moeten worden aangeleverd, soms lastig te maken. Als gevolg hiervan zijn niet alleen de aantallen jongeren met wijkhulp tussen gemeenten moeilijk vergelijkbaar, ook laat de ontwikkeling in de tijd soms een grillig verloop zien.

1.0.2 Jongeren zonder verblijf¹⁾

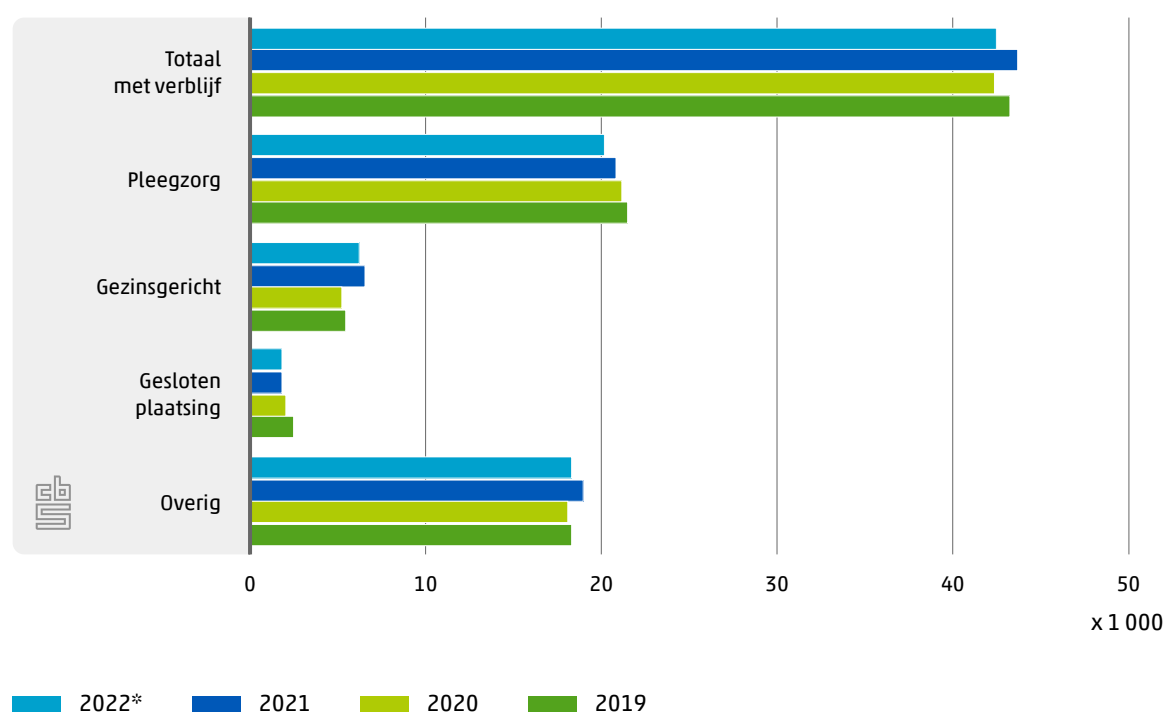

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar. Jongeren met meerdere hulpvormen komen meerdere malen in de figuur voor.

Bijna 43 duizend jongeren kregen in 2022 jeugdhulp met verblijf. Dat is ruim 9 procent van alle jongeren met jeugdhulp. Hiervan waren 20 duizend jongeren in een pleeggezin opgenomen. Dat is ruim 3 procent minder dan in 2021. Het aantal jongeren met gezinsgerichte opvang nam met 4 procent iets af tot ruim 6 duizend.

In 2022 hadden 1 825 jongeren een gesloten plaatsing. Dat waren er 70 minder dan in 2021. Ruim 18 duizend jongeren kregen een andere vorm van jeugdhulp met verblijf (figuur 1.0.3).

1.0.3 Jongeren met verblijf¹⁾

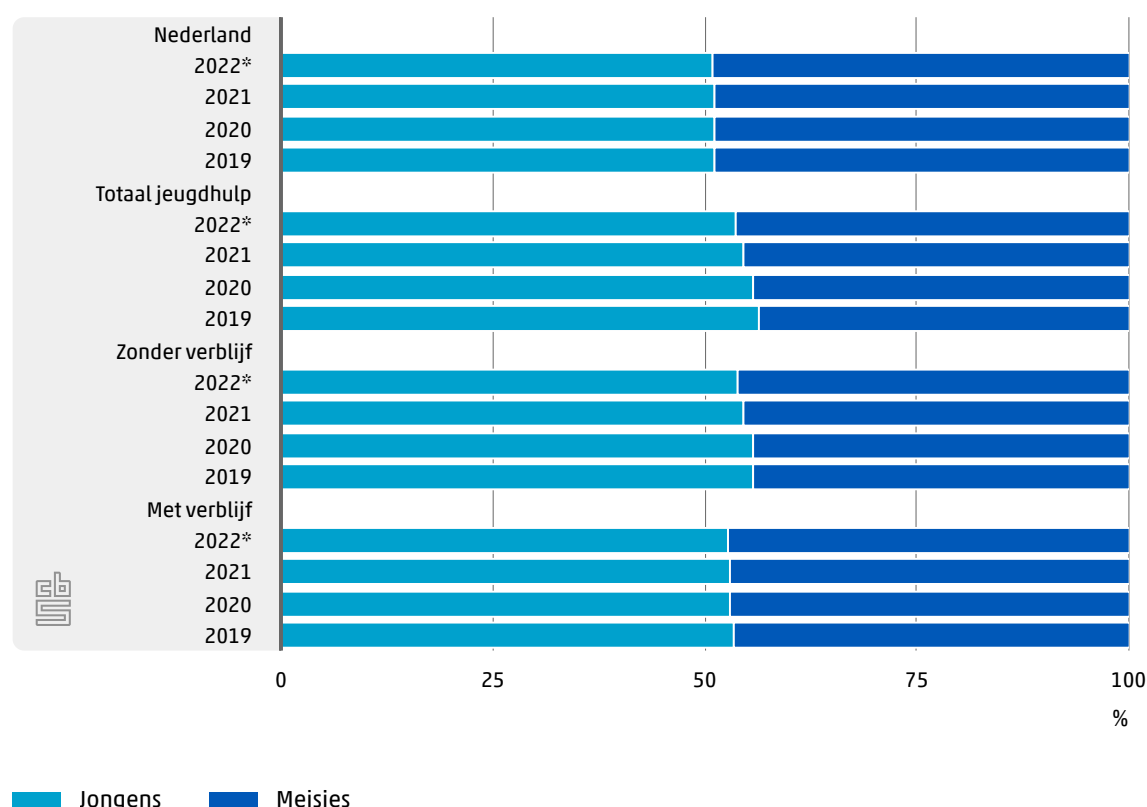
¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar. Jongeren met meerdere hulpvormen komen meerdere malen in de figuur voor.

1.1 Ruim 10 procent van de Nederlandse jongeren ontvangt jeugdhulp

Jeugdhulp is in principe bedoeld voor personen tot 18 jaar, waarbij sinds 1 juli 2018 sommige vormen van jeugdhulp zoals pleegzorg standaard doorlopen tot 21 jaar. In uitzonderlijke gevallen kan de jeugdhulp worden voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar. Van alle ruim 4,4 miljoen jongeren in de leeftijd tot en met 22 jaar kreeg 10,2 procent jeugdhulp in 2022. Als de groep van 18 tot en met 22-jarigen buiten beschouwing gelaten wordt, ontving 13,2 procent van alle jongeren jeugdhulp in deze periode.

Jongens ontvangen vaker jeugdhulp dan meisjes. Dit geldt zowel voor jeugdhulp met verblijf als voor jeugdhulp zonder verblijf. In 2022 kregen 209 duizend meisjes en 243 duizend jongens jeugdhulp. Het aandeel meisjes met jeugdhulp neemt de laatste jaren licht toe, met name bij jeugdhulp zonder verblijf (figuur 1.1.1).

1.1.1 Jongeren naar geslacht¹⁾

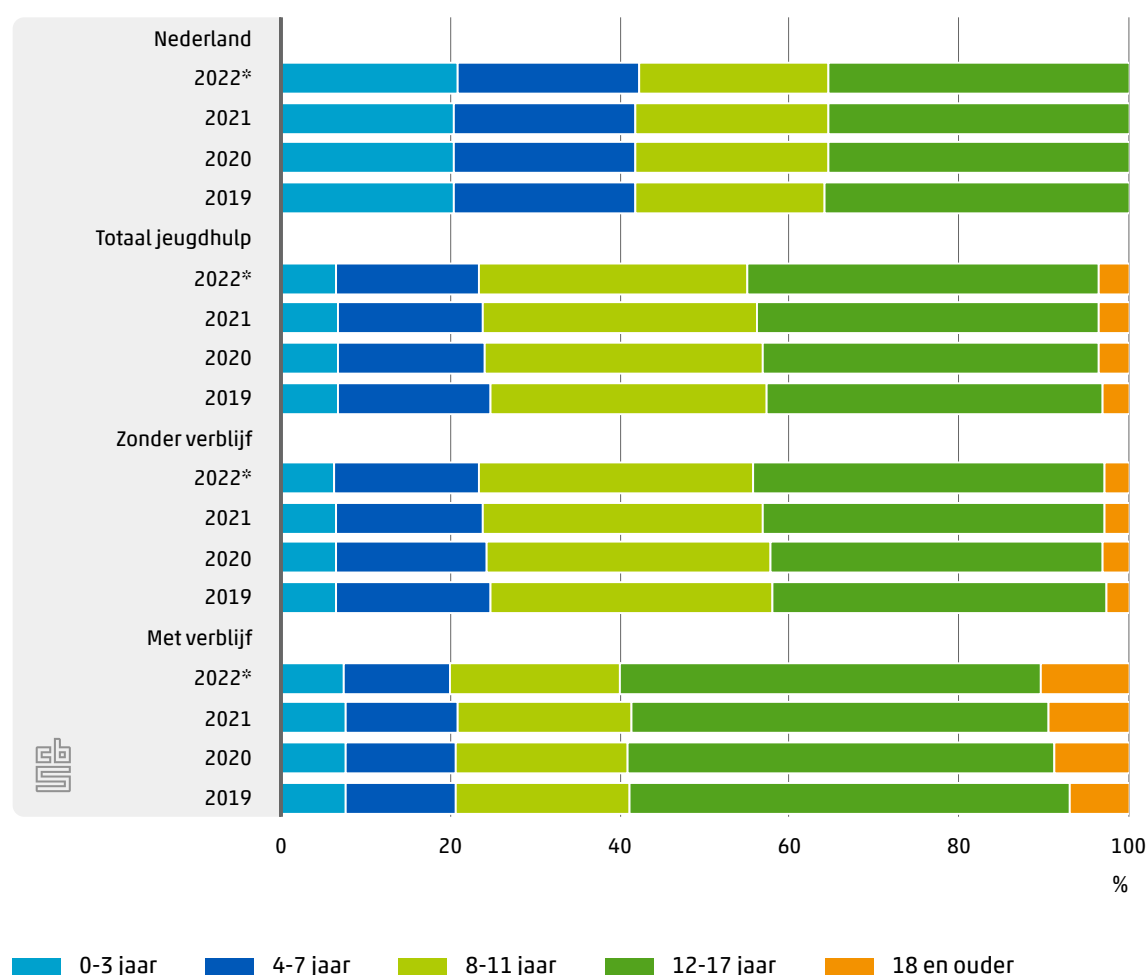

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

1.2 Jeugdhulpjongeren met verblijf ouder dan jongeren zonder verblijf

De meeste jongeren met jeugdhulp in 2022 hadden een basisschoolleeftijd, 76 duizend van hen waren 4 tot en met 7 jaar oud en bijna 143 duizend waren 8 tot en met 11 jaar. Nederland kende op 1 januari 2022 739 duizend jongeren in de categorie 8 t/m 11-jarigen. Van hen kreeg dus ruim 19 procent jeugdhulp. Van de 1,16 miljoen Nederlandse jongeren van 12-17 jaar kregen er 187 duizend jeugdhulp in 2022. Dat is ruim 16 procent.

1.2.1 Jongeren naar leeftijd¹⁾

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar. Bij Nederland is de leeftijdscategorie 18 jaar en ouder weggelaten omdat slechts een klein deel van deze jongeren jeugdhulp ontvangt.

Er is een groot verschil in leeftijd per hulpvorm. Van de jongeren met jeugdhulp zonder verblijf was bijna 56 procent jonger dan 12 jaar, bij jeugdhulp met verblijf was 40 procent jonger dan 12 jaar.

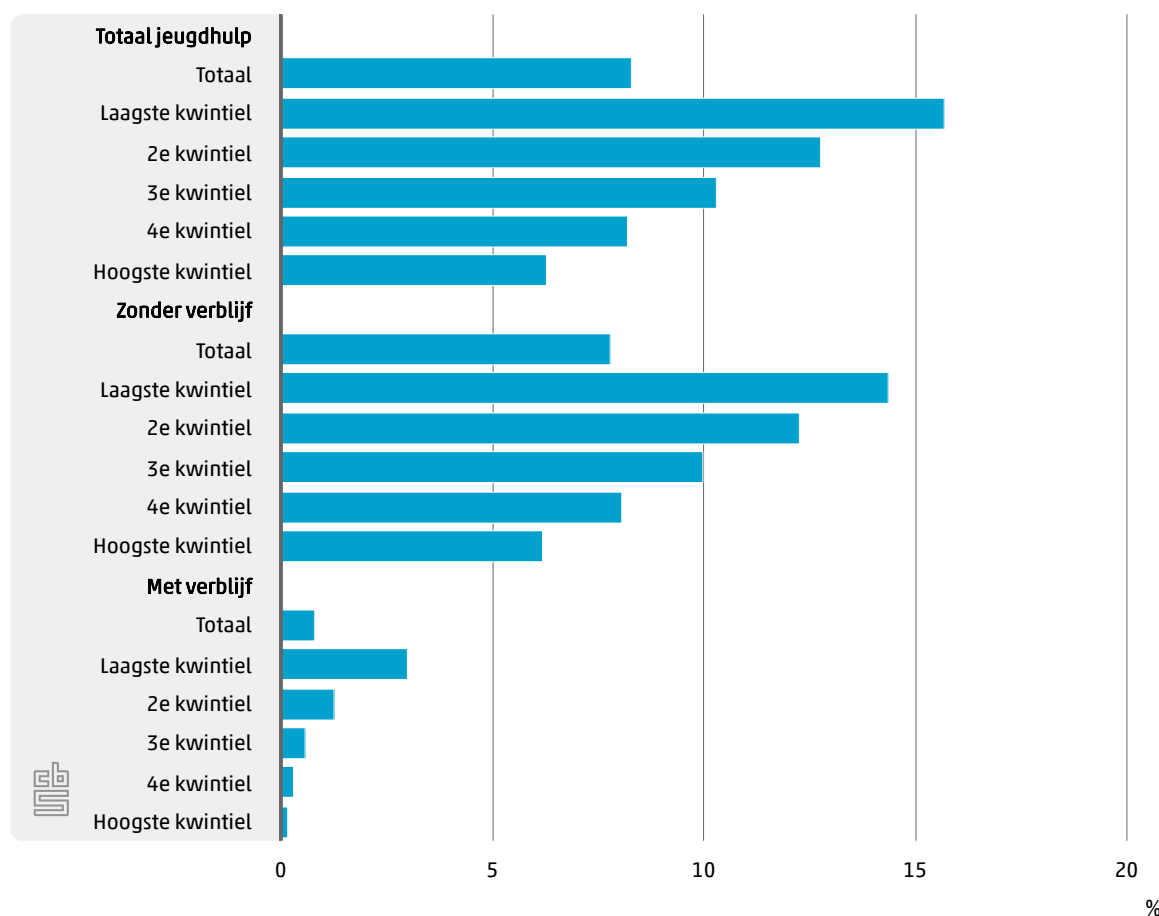
Het aandeel jongeren van 18 jaar en ouder met jeugdhulp met verblijf, ten opzichte van alle jongeren met jeugdhulp met verblijf, is toegenomen van 6,8 procent in 2019 naar 10,2 procent in 2022.

1.3 Meer jeugdhulp in huishoudens met lage inkomens

In Nederland wonen bijna 634 duizend jongeren tot en met 22 jaar in een huishouden⁴⁾ met een inkomen dat tot de laagste 20 procent behoort. Van hen ontving 15,7 procent jeugdhulp. Het aandeel jongeren met jeugdhulp daalt naarmate het huishoudinkomen hoger is. In de 20 procent rijkste huishoudens kreeg 6,3 procent van de jongeren jeugdhulp.

Van alle 4,3 miljoen Nederlandse jongeren tot en met 22 jaar, waarvan het huishoudinkomen bekend is, kreeg in 2022 0,8 procent jeugdhulp met verblijf. In de 20 procent laagste inkomens kreeg 3 procent jeugdhulp met verblijf. Dat is bijna vier keer zo vaak.

1.3.1 Jeugdhulp naar huishoudinkomen¹⁾

Met jeugdhulp

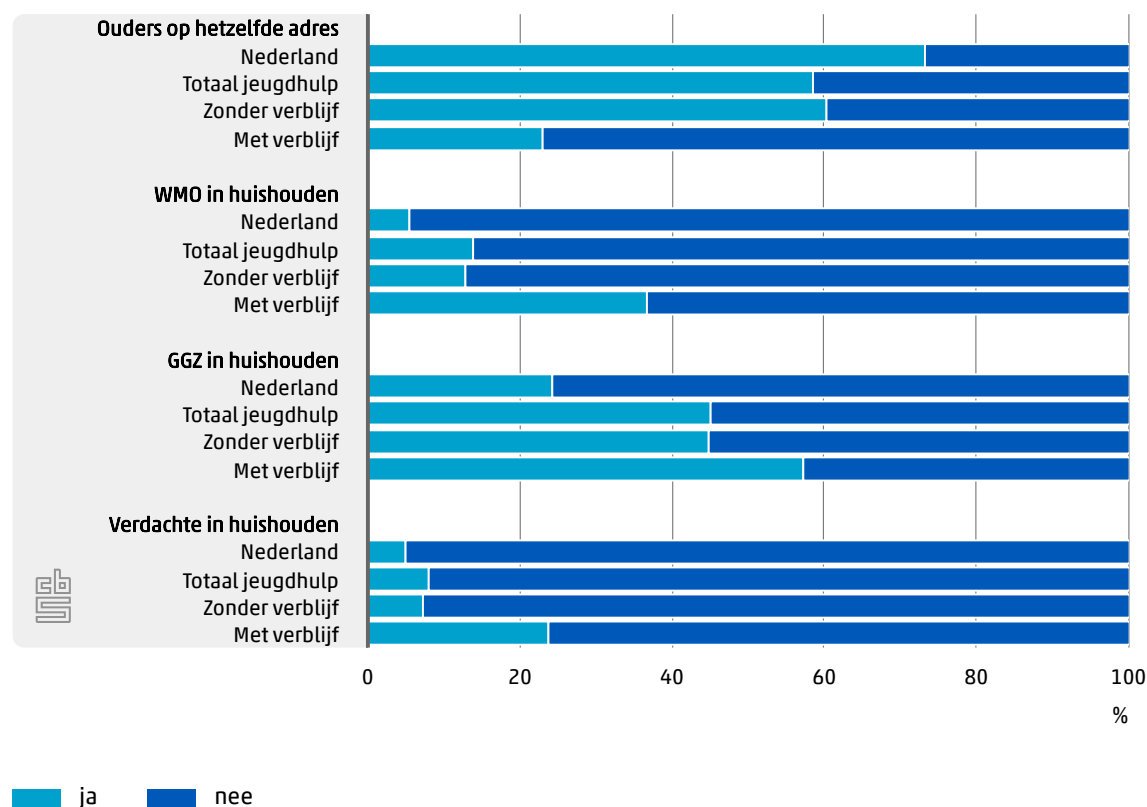
¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

1.4 Meer uitdagingen in huishoudens van jeugdhulpjongeren met verblijf

Van een aantal achtergrondkenmerken⁵⁾ is onderzocht hoe de situatie van jongeren met jeugdhulp afwijkt van de jongeren zonder jeugdhulp. In figuur 1.4.1 zijn deze kenmerken weergegeven. Bij ruim 73 procent van de Nederlandse jongeren wonen beide juridische ouders in hetzelfde huishouden. Voor jongeren met jeugdhulp is dit 59 procent en voor jongeren met jeugdhulp met verblijf slechts 23 procent.

Hetzelfde patroon geldt voor kinderen uit huishoudens waar ook gebruik wordt gemaakt van ondersteuning op grond van de wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) of waarin zorgkosten zijn gemaakt voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ) dan wel GGZ-medicatie is voorgeschreven. Van alle kinderen in Nederland was bij 6 procent sprake van WMO gebruik in het huishouden en bij 24 procent van GGZ in het huishouden. Bij huishoudens met jeugdhulpjongeren is dit 14 en 45 procent en in huishoudens van jongeren met jeugdhulp met verblijf 37 en 57 procent. In de huishoudens van jongeren met jeugdhulp met verblijf is in 24 procent van de gevallen iemand als verdachte van een misdrijf aangemerkt.

1.4.1 Jeugdhulp naar huishoudkenmerken¹⁾

¹⁾ Personen van 0 tot en met 22 jaar.

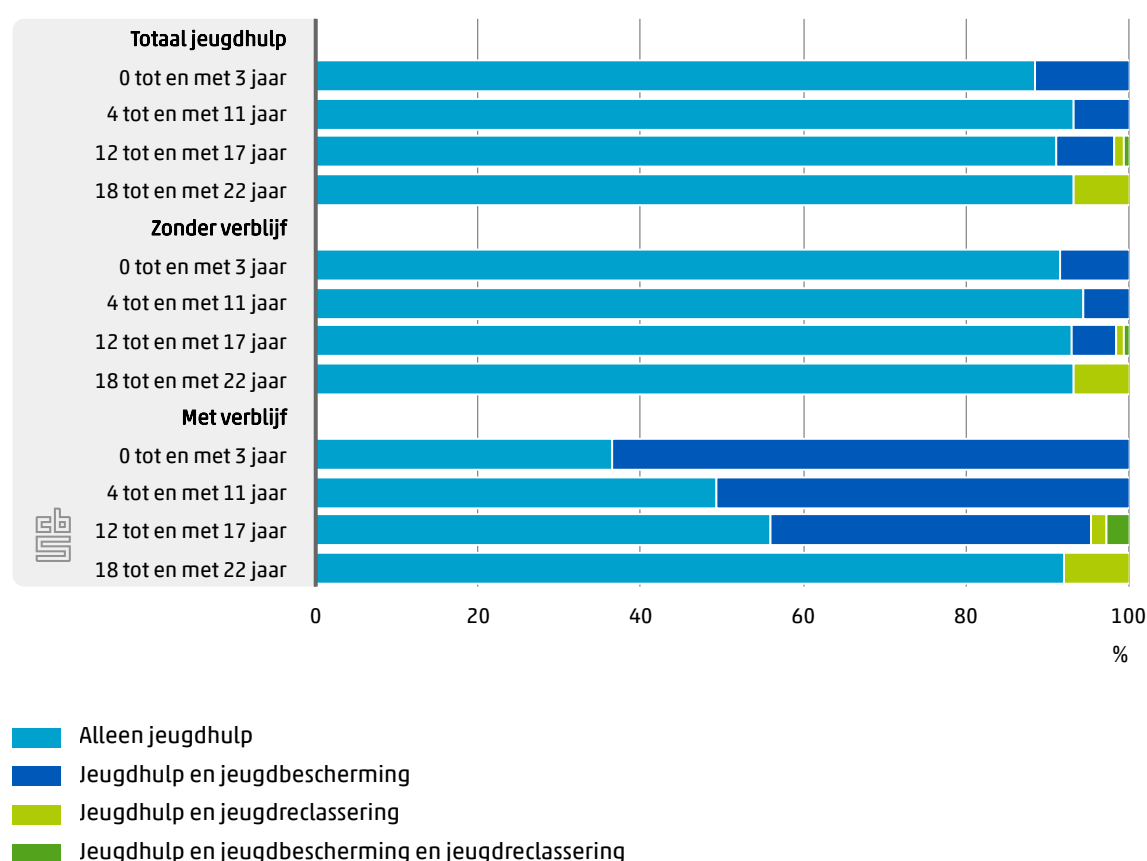
1.5 7 procent jeugdhulpontvangers ook in jeugdbescherming

Ruim 92 procent van de 452 duizend jongeren met jeugdhulp in 2022 ontving alleen jeugdhulp en daarnaast geen andere vorm van jeugdzorg. Van de jongeren met jeugdhulp kreeg 7 procent naast jeugdhulp ook jeugdbescherming en 915 jongeren kregen naast jeugdhulp en jeugdbescherming ook jeugdreclassering (figuur 1.6.1). Bij 3 duizend jongeren was naast jeugdhulp ook een jeugdreclasseringsmaatregel van kracht zonder jeugdbescherming (0,7 procent).

Jongeren tot en met drie jaar die jeugdhulp met verblijf kregen, hadden in 63 procent van de gevallen ook jeugdbescherming. Bij jongeren van 4 tot en met 11 jaar was dit 50 procent. Van de jongeren met jeugdhulp zonder verblijf had ruim 8 procent van de 0 tot en met 3-jarigen ook jeugdbescherming en van de 4 tot en met 11-jarigen had 5,5 procent ook jeugdbescherming.

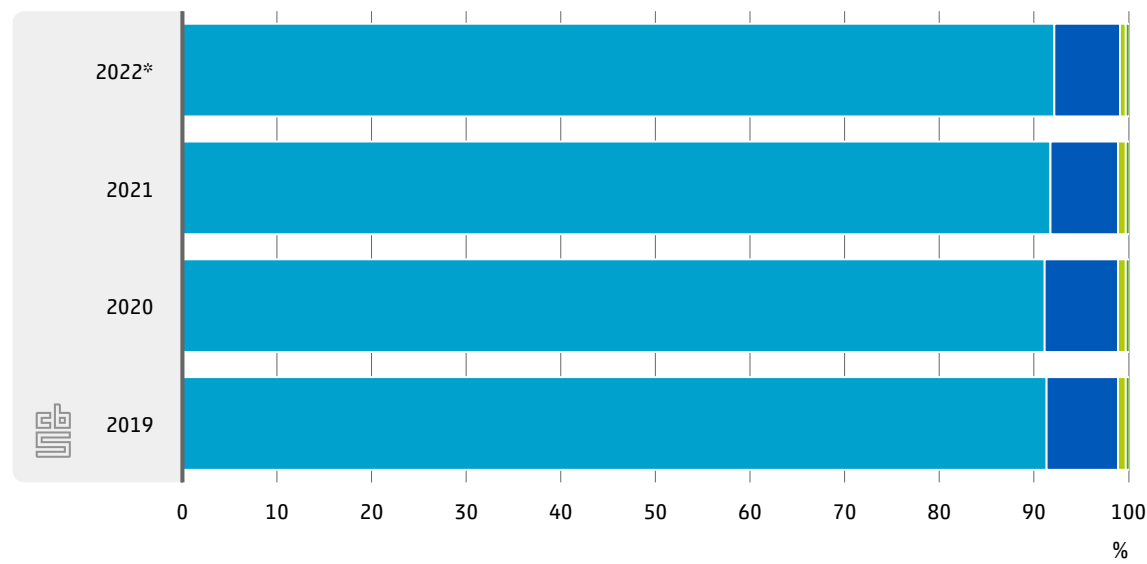
Jongeren kunnen pas vanaf 12 jaar een jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd krijgen en jeugdbescherming houdt op zodra de jongere de leeftijd van achttien jaar bereikt.

1.5.1 Samenloop jeugdzorgvormen

Het aandeel jongeren met jeugdhulp in combinatie met jeugdbescherming en/of jeugdbescherming is in lijn met die in eerdere perioden.

1.5.2 Samenloop jeugdzorgvormen

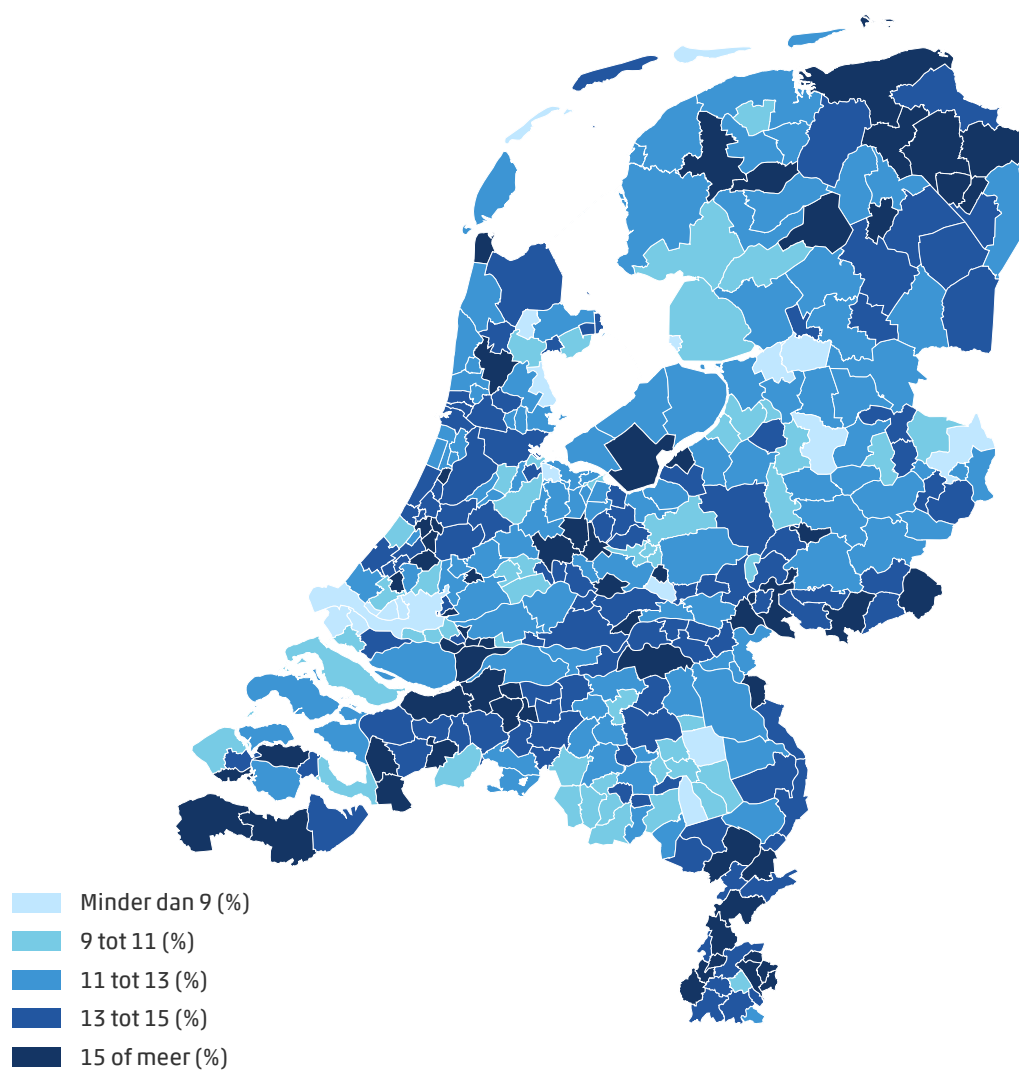

- Alleen jeugdhulp
- Jeugdhulp en jeugdbescherming
- Jeugdhulp en jeugdreclassering
- Jeugdhulp en jeugdbescherming en jeugdreclassering

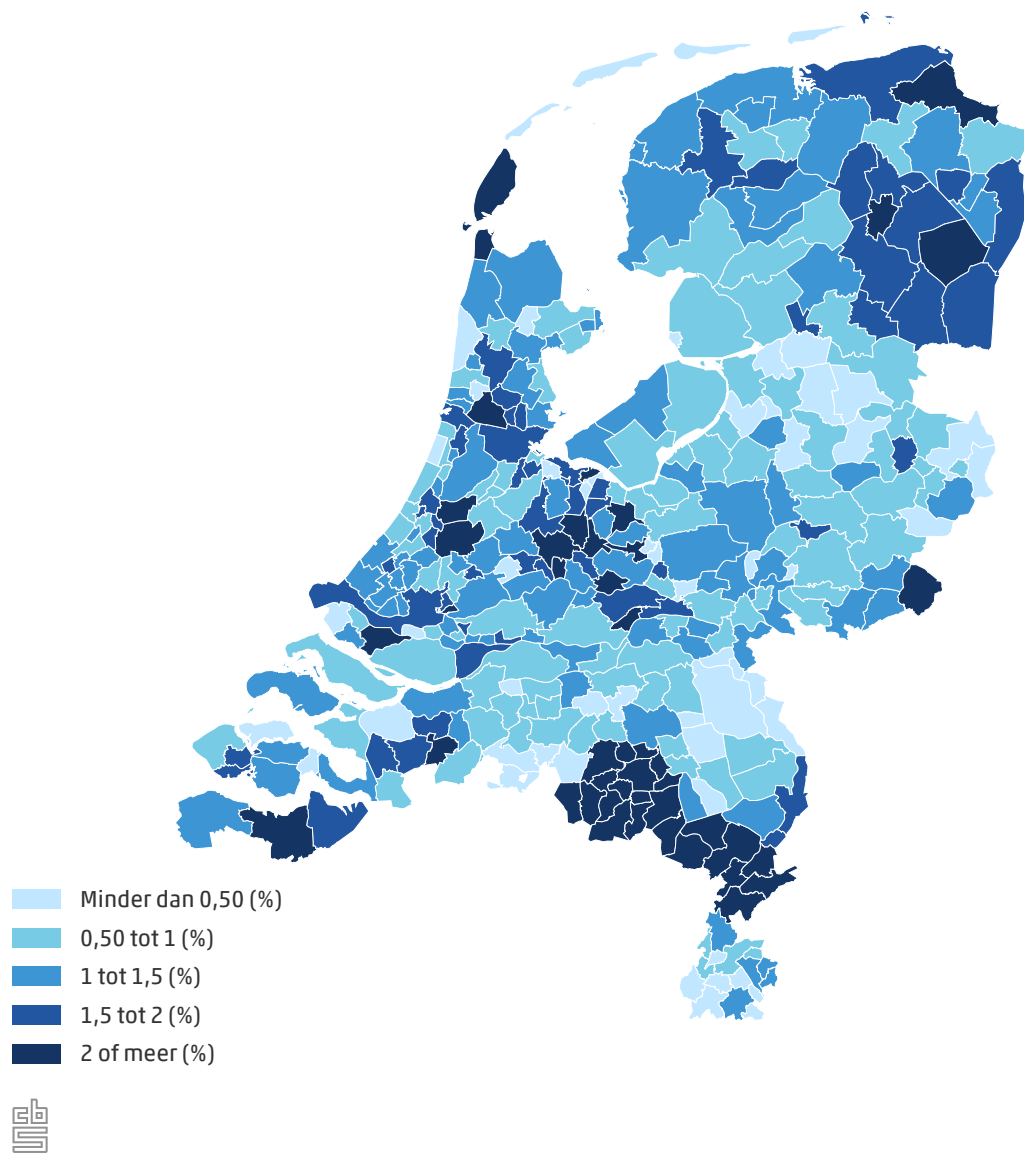
1.6 Grote regionale verschillen in aandeel jeugdhulp

Van de in totaal 452 duizend jongeren met jeugdhulp in 2022 woonden er 95 duizend in Zuid-Holland⁶⁾. Zeeland had het kleinste aantal, bijna 11 duizend Zeeuwse jongeren ontvingen jeugdhulp. De meeste jongeren in jeugdhulp kwamen uit Amsterdam (21 duizend), Den Haag (16 duizend), Utrecht (12 duizend) en Rotterdam (11 duizend). Echter, wanneer wordt gekeken naar het aandeel van de jongeren met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren in de gemeente, dan blijkt dat in de gemeenten Tiel en Terneuzen meer dan 22 procent van de jongeren tot 18 jaar jeugdhulp kreeg (zie figuur 1.6.1). De gemeenten Weert en Nissewaard hadden met meer dan 5 procent het hoogste aandeel jongeren van 18 jaar en ouder met jeugdhulp.

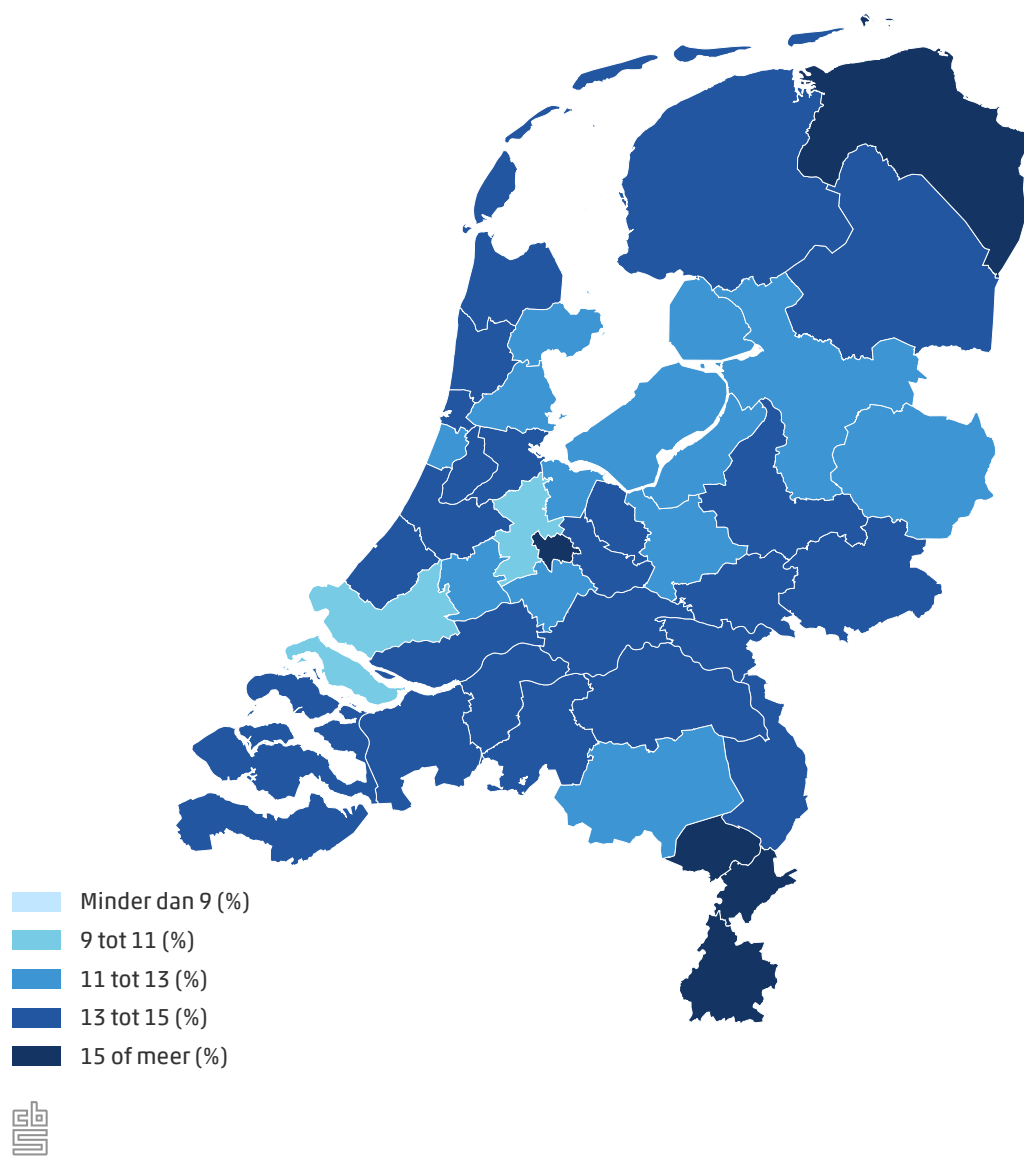
1.6.1 Jeugdhulp bij 0 t/m 17-jarigen

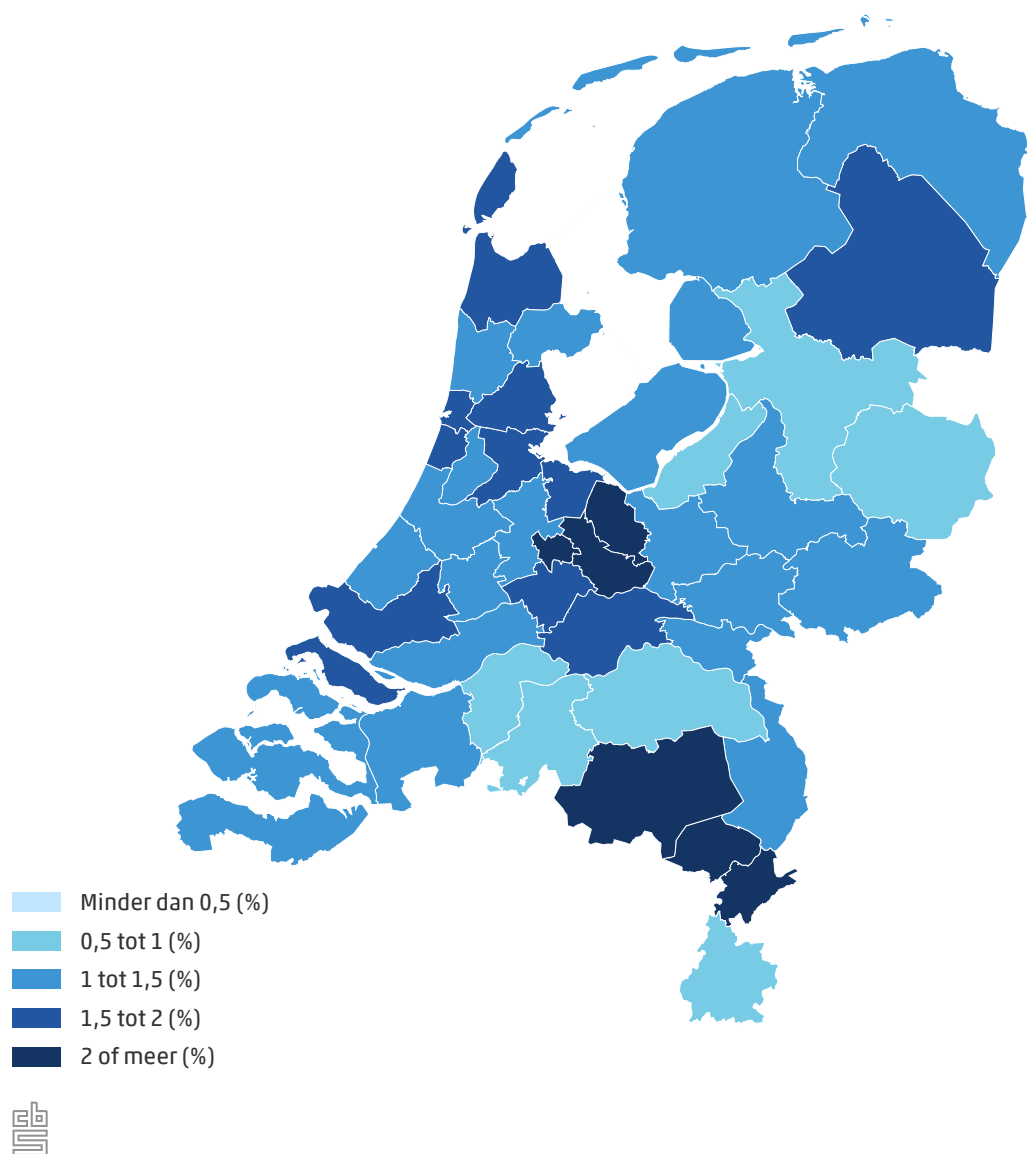
1.6.2 Jeugdhulp bij 18 t/m 22-jarigen

1.6.3 Jeugdhulp bij 0 t/m 17-jarigen

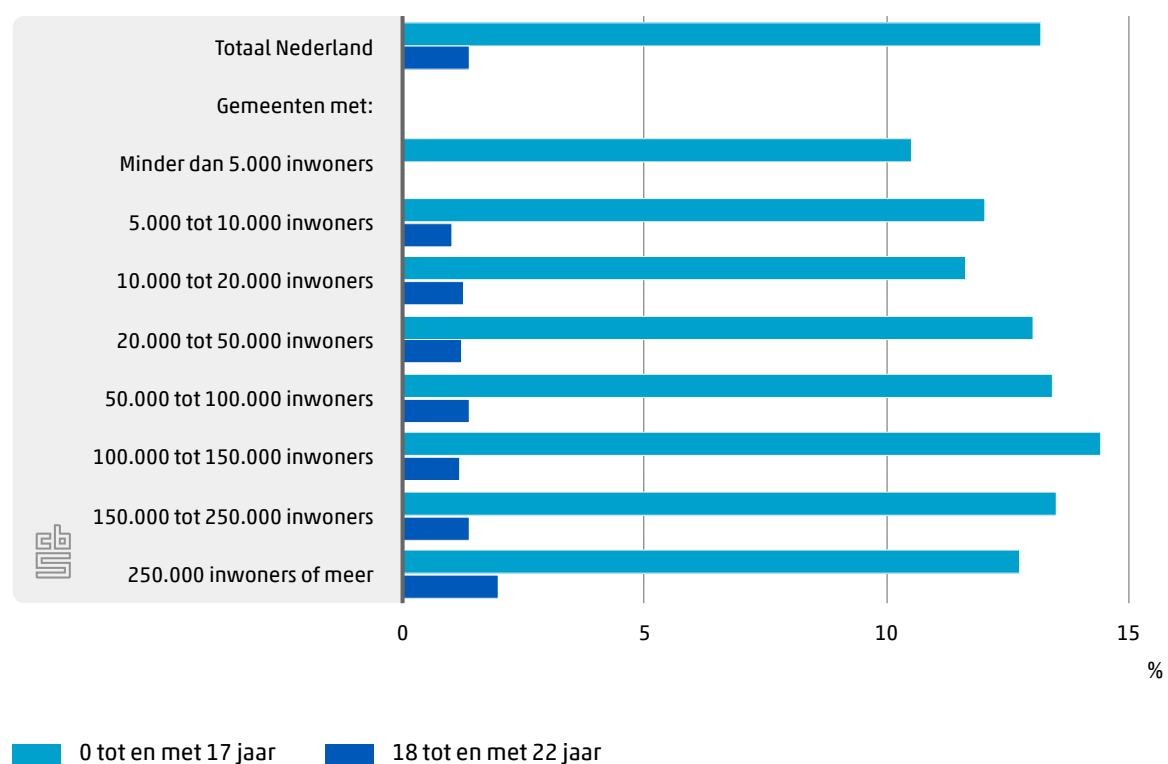

1.6.4 Jeugdhulp bij 18 t/m 22-jarigen

In relatie tot de bevolkingsomvang van de gemeente, werd de meeste jeugdhulp verleend in gemeenten met 100 tot 150 duizend inwoners (figuur 1.6.5). Van de jongeren tot en met 17 jaar uit die gemeenten ontving 14,5 procent jeugdhulp. Het percentage jongeren van 18 tot en met 22 jaar met jeugdhulp was het hoogst in de vier grote steden met meer dan 250 duizend inwoners.

1.6.5 Jeugdhulp naar gemeentegrootte

⁴⁾ Gegevens over huishoudinkomen betreft de stand op 1 januari 2021. Dat is de meest recente datum waarop dit kenmerk beschikbaar is.

⁵⁾ Voor alle huishoudkenmerken is de meest recent beschikbare informatie gebruikt. Voor ouders in het hetzelfde huishouden is dit de situatie op 1 januari 2022. WMO in huishouden is gebaseerd op twee databronnen over de ondersteuning in 2021 op grond van de wet maatschappelijke ondersteuning (WMO); de combinatie van deze bronnen is zo goed als volledig, alleen in enkele gemeenten ontbreekt de WMO waarvoor geen eigen bijdrage via CAK is betaald. GGZ in huishouden is een combinatie van of personen in het huishouden zorgkosten voor GGZ hebben gemaakt (2020) en of personen in het huishouden medicatie gebruikten vanwege psychische problemen (2021). Voor verdachte in het huishouden is gekeken of personen in het huishouden in de periode 2017-2021 zijn geregistreerd als verdachte, ongeacht het type misdrijf.

⁶⁾ Volgens het woonplaatsbeginsel. Zie: <https://vng.nl/artikelen/woonplaatsbeginsel-jeugdhulp>

2. Jeugdhulptrajecten

Wat is een hulptraject?

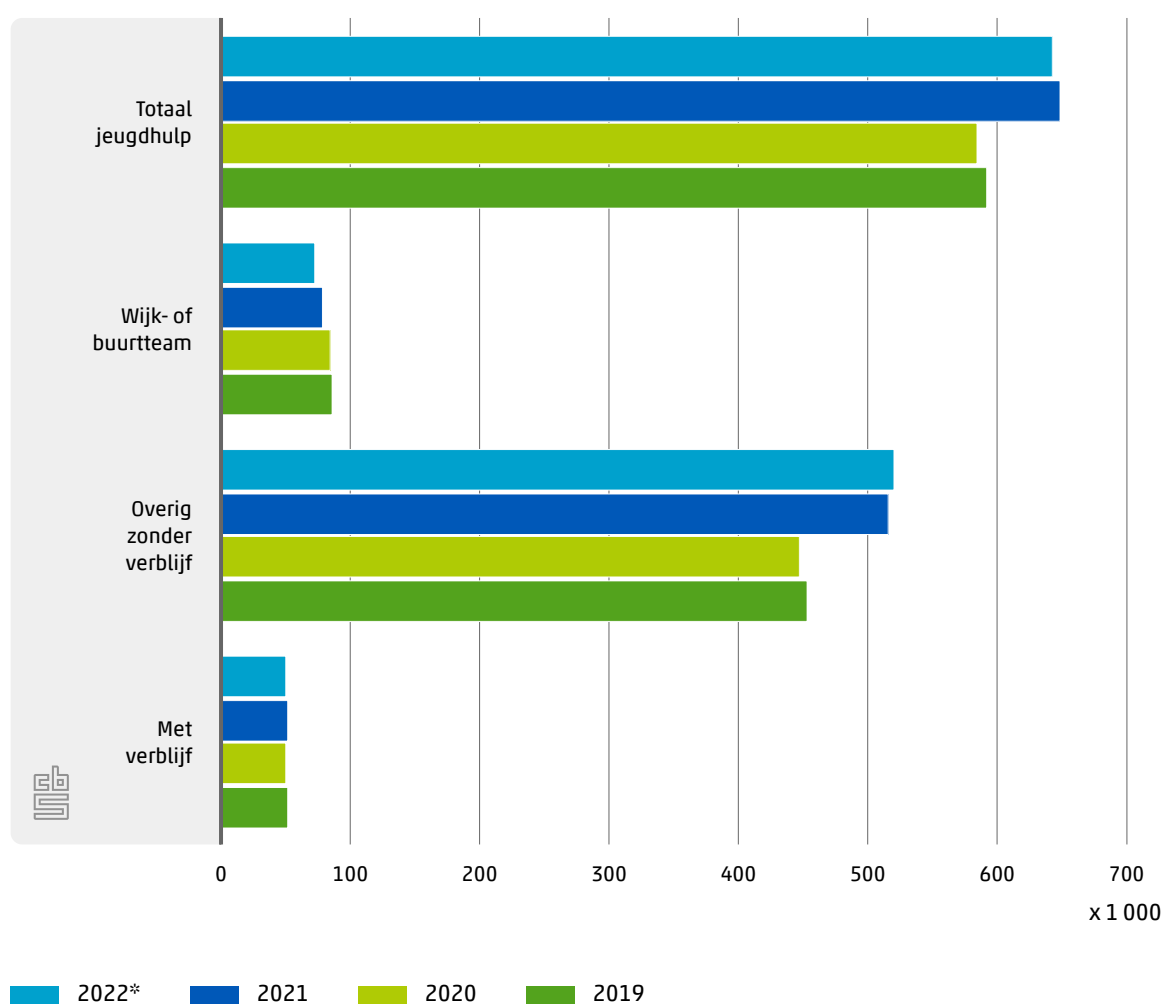
De cijfers van het CBS over dit onderwerp gaan soms over de (aantallen) jongeren en soms over de (aantallen) jeugdhulptrajecten. Een hulptraject bestaat uit een combinatie van hulpvorm en aanvangsdatum. Een jongere kan per verslagperiode één jeugdhulptraject doorlopen, maar ook meerdere hulptrajecten na elkaar, of meerdere hulptrajecten tegelijkertijd. Omdat een jongere meerdere trajecten kan doorlopen, verschilt het aantal jeugdhulptrajecten van het aantal jongeren dat het CBS rapporteert: het aantal hulptrajecten komt hoger uit.

Als een jongere tegelijkertijd meerdere hulptrajecten doorloopt met dezelfde hulpvorm bij dezelfde jeugdhulpaanbieder, dan worden deze trajecten samengenomen. In de cijfers tellen deze dan mee als één doorlopend hulptraject. Dit gebeurt ook als de aanvangsdatums verschillen: het gaat erom dat de hulptrajecten elkaar overlappen. De aanvangsdatum wordt in dat geval gezien als de datum waarop de hulp voor het eerst is gestart, en de einddatum is de datum waarop de laatste hulp werd beëindigd.

2.1 Vergelijkbaar aantal hulptrajecten in 2022 als in 2021

In 2022 waren bijna 644 duizend jeugdhulptrajecten actief. Dat waren er 5 duizend minder dan in 2021. Het aantal trajecten jeugdhulp door het wijk- of buurtteam daalde met ruim 8 procent, de overige jeugdhulp zonder verblijf nam met 0,7 procent toe en de jeugdhulp met verblijf daalde met bijna 4 procent (figuur 2.1.1). De ervaring uit 2021 leert dat het definitieve aantal jeugdhulptrajecten 3,7 procent hoger lag dan de voorlopige uitkomsten. De hier gepresenteerde voorlopige uitkomsten over 2022 zullen dus bij de definitieve versie naar verwachting ook hoger uitkomen.

2.1.1 Jeugdhulptrajecten¹⁾

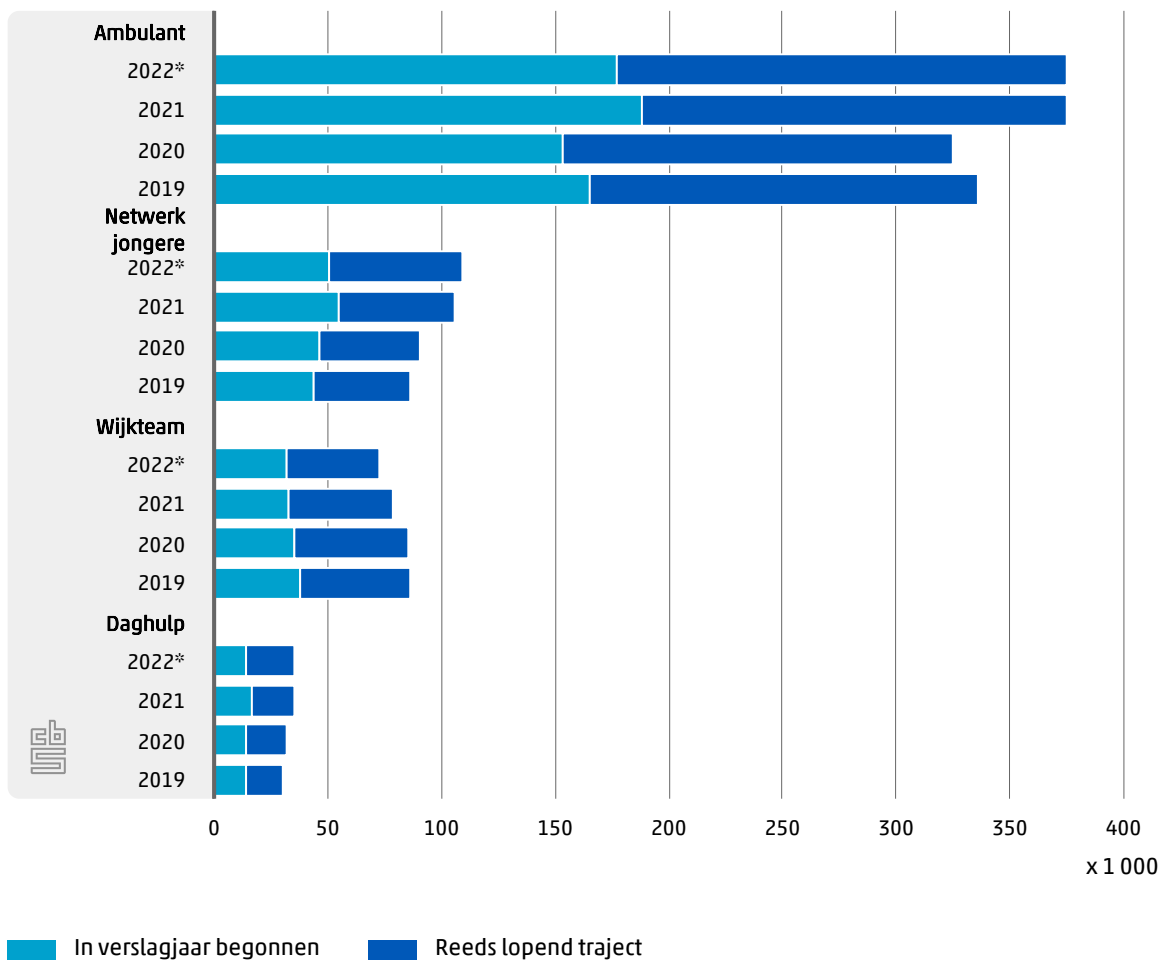

¹⁾Trajecten die over meerdere perioden liepen komen meerdere malen in de figuur voor.

In 2022 zijn 295 duizend nieuwe jeugdhulptrajecten gestart. Dat is een daling van 6 procent ten opzichte van 2021. Bijna 46 procent van de trajecten die op enig moment in 2022 actief waren is ook in dat jaar begonnen. In 2021 was nog ruim 48 procent van de trajecten in het verslagjaar begonnen.

Het aantal trajecten ambulante jeugdhulp was in 2022 ongeveer gelijk aan 2021, maar het aantal nieuw begonnen trajecten daalde van 189 duizend naar 178 duizend (figuur 2.1.2).

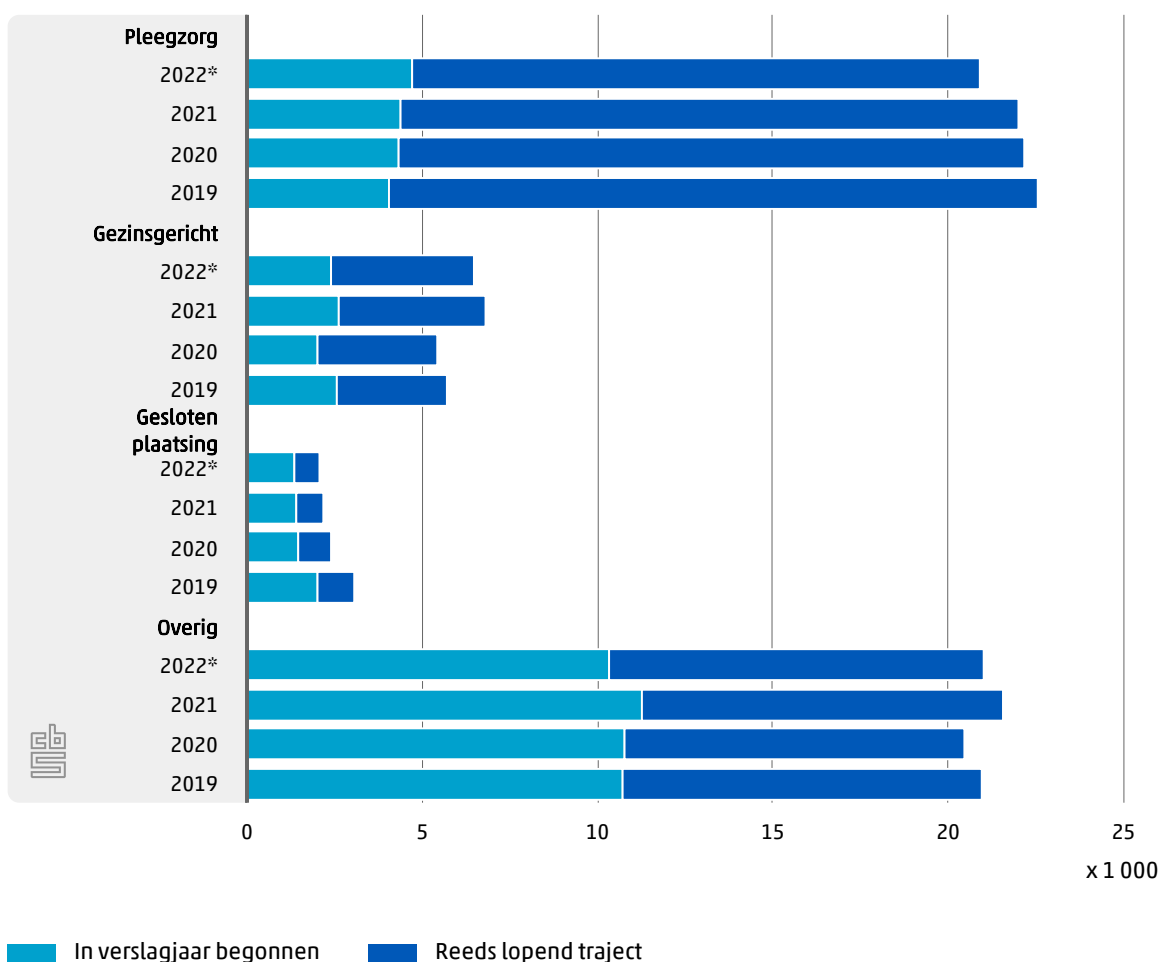
2.1.2 Begonnen trajecten jeugdhulp zonder verblijf, naar hulpvorm¹⁾

¹⁾Trajecten die over meerdere perioden liepen komen meerdere malen in de figuur voor.

Het aantal pleegzorgtrajecten daalde van 22 duizend in 2021 naar 21 duizend in 2022. Tegelijkertijd nam het aantal nieuw begonnen trajecten met 400 toe.

2.1.3 Begonnen trajecten jeugdhulp met verblijf, naar hulpvorm¹⁾

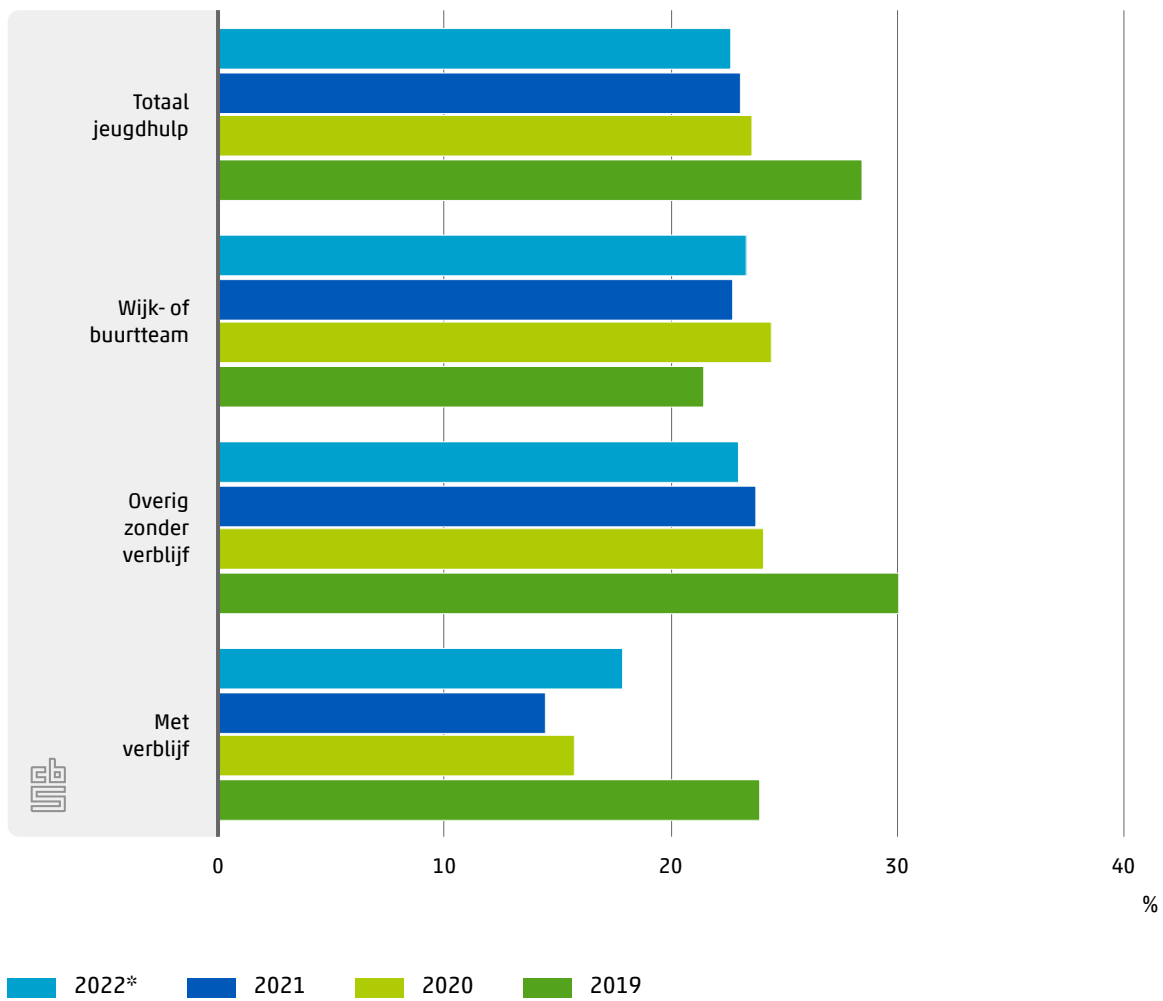

¹⁾Trajecten die over meerdere perioden liepen komen meerdere malen in de figuur voor.

Bij 23 procent van de nieuw begonnen jeugdhulptrajecten in 2022 was sprake van herhaald beroep (figuur 2.1.4). Dat wil zeggen dat de jongeren die in 2022 een jeugdhulptraject startten, in de vijf voorafgaande jaren al eerder jeugdhulp hadden. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt naar het soort jeugdhulp dat eerder is ontvangen.

Het aandeel herhaald beroep van de nieuw begonnen jeugdhulptrajecten zonder verblijf nam in 2022 af ten opzichte van 2021. Het aandeel herhaald beroep van trajecten jeugdhulp met verblijf nam in dezelfde periode toe.

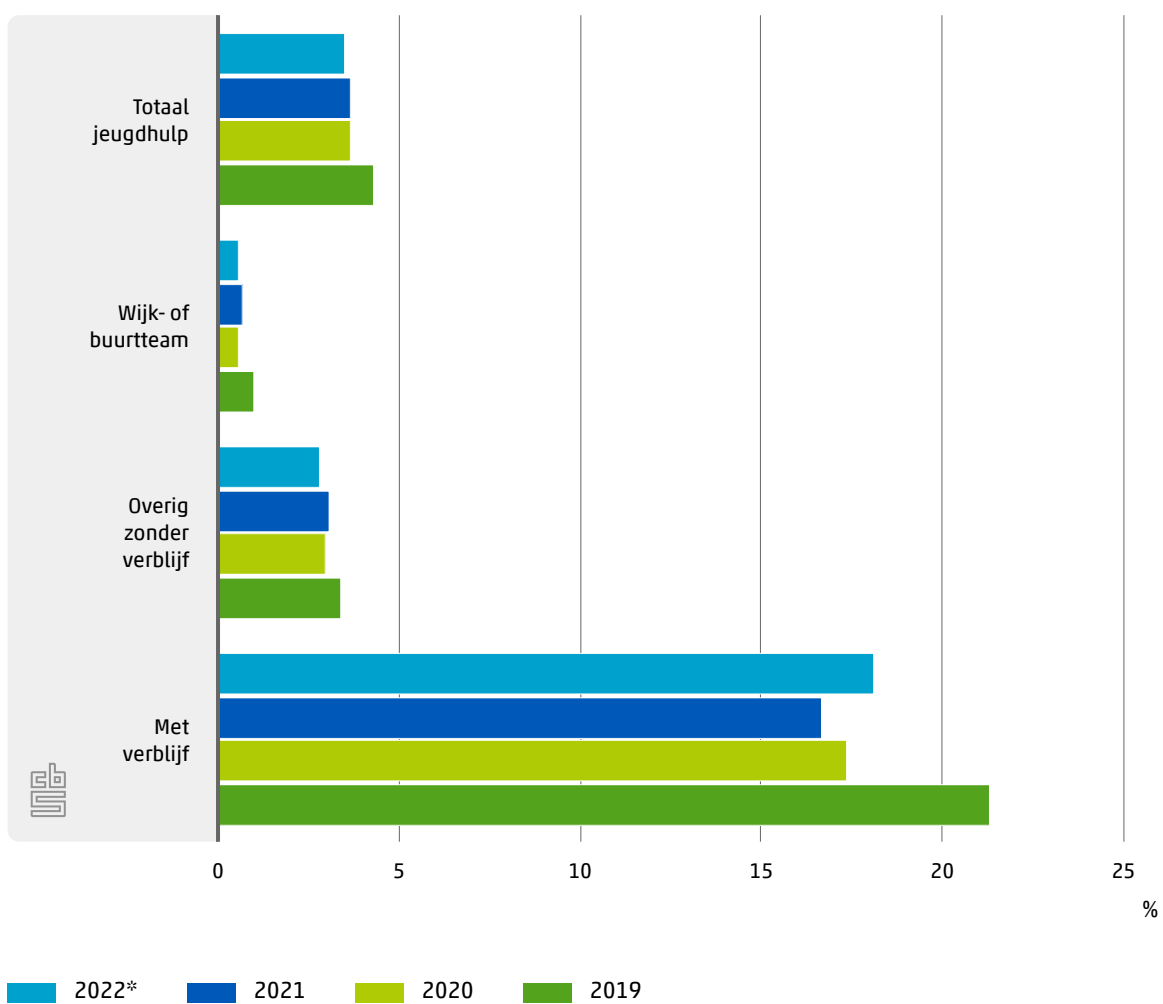
2.1.4 Herhaald beroep¹⁾

¹⁾Jeugdhulptrajecten die zijn gestart in de verslagperiode.

Bij 3,5 procent van de 295 duizend trajecten die in 2022 zijn gestart, was sprake van crisis bij aanvang. Dat gold met name bij trajecten jeugdhulp met verblijf. Daar is 18 procent van de trajecten gestart met crisis.

2.1.5 Gestart met crisis¹⁾

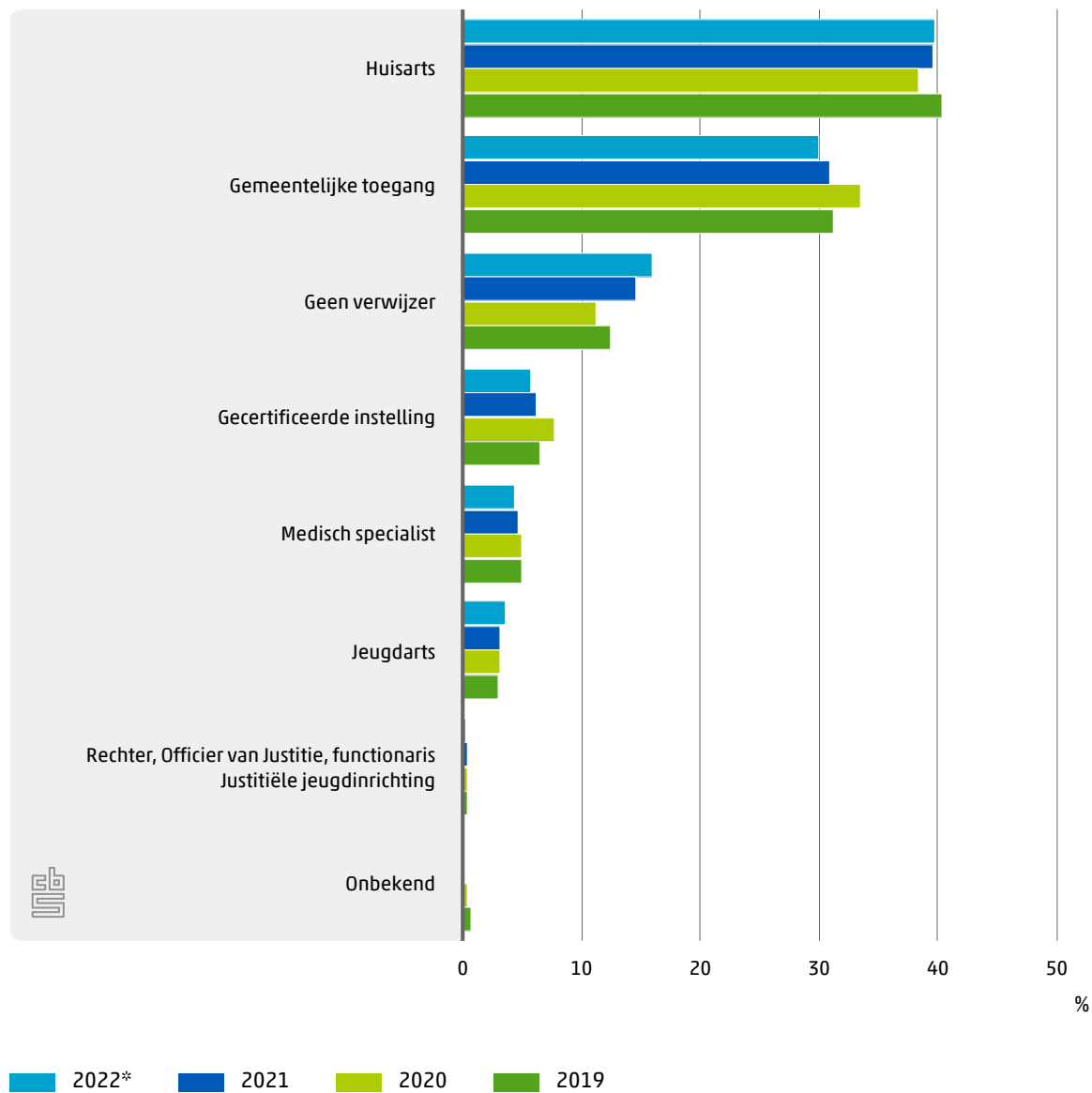

¹⁾Jeugdhulptrajecten die zijn gestart in de verslagperiode.

2.2 Meeste jeugdhulp doorverwezen door de huisarts

In 2022 werd bijna 38 procent van de jeugdhulptrajecten gestart na verwijzing door een huisarts en 31 procent via een gemeentelijke toegang. Uitgesplitst naar hulpvorm blijkt dat de huisarts 40 procent van de in 2022 nieuw begonnen trajecten jeugdhulp zonder verblijf heeft verwezen (figuur 2.2.1) en 6 procent van de nieuw begonnen trajecten jeugdhulp met verblijf (figuur 2.2.2).

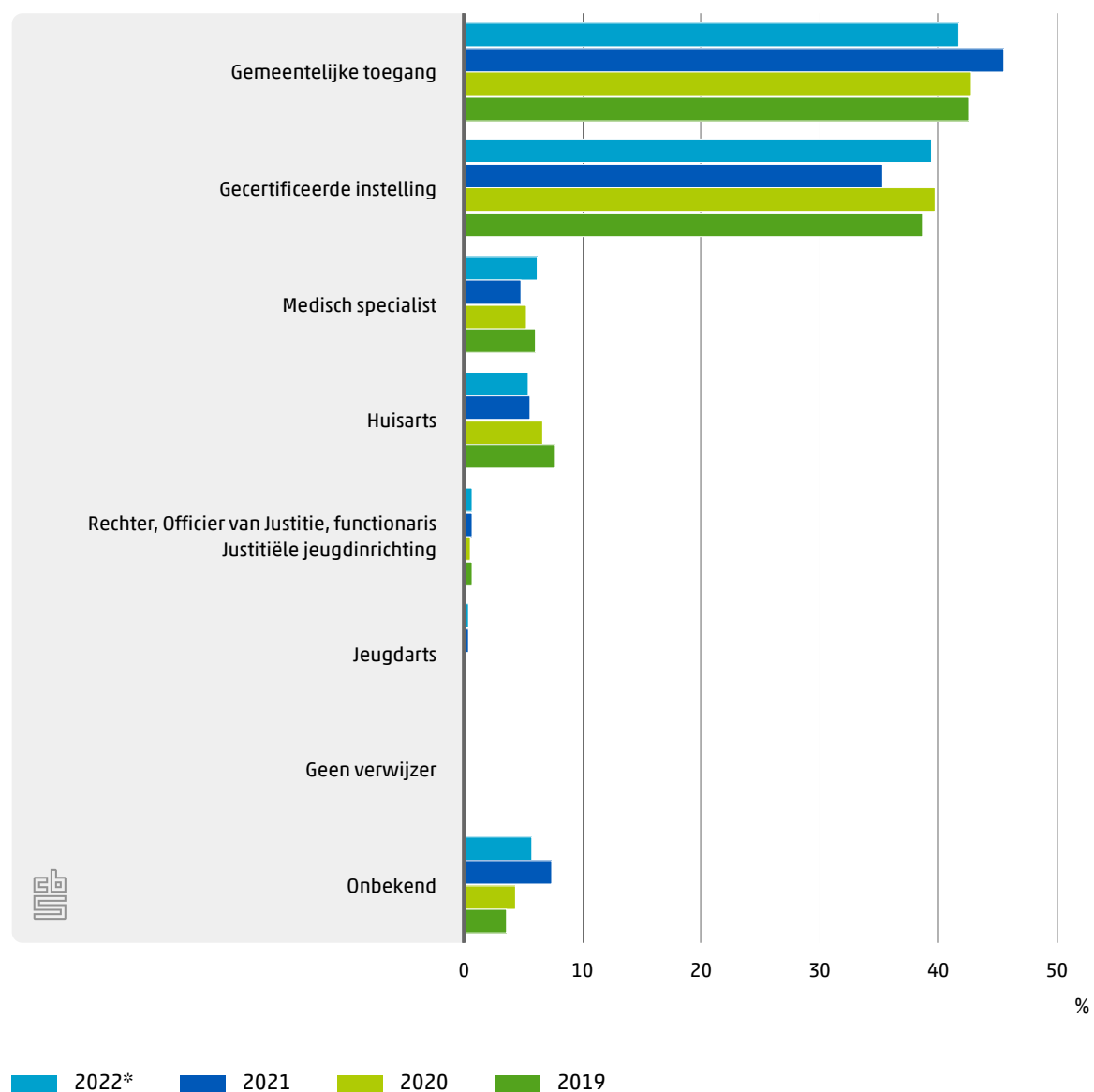
2.2.1 Verwijzer jeugdhulp zonder verblijf¹⁾

¹⁾Jeugdhulptrajecten die zijn gestart in de verslagperiode. Trajecten onder Geen verwijzer betreft vrij toegankelijke jeugdhulp.

De meeste jeugdhulp met verblijf wordt doorverwezen via de gemeente (42 procent) en door Gecertificeerde Instellingen (39 procent).

2.2.2 Verwijzer jeugdhulp met verblijf¹⁾

¹⁾Jeugdhulptrajecten die zijn gestart in de verslagperiode. Trajecten onder Geen verwijzer betreft vrij toegankelijke jeugdhulp.

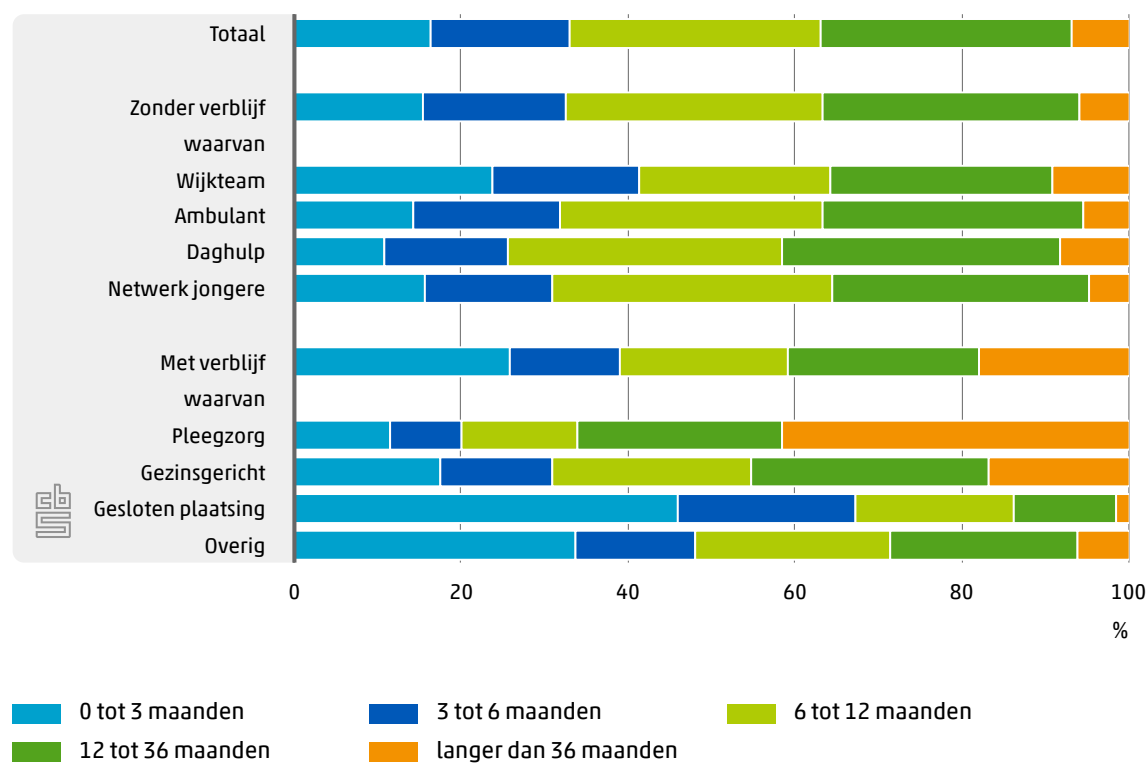
Vanaf 2021 zijn alle trajecten met de hulpvorm uitgevoerd door het wijk- of buurtteam ondergebracht in de categorie 'geen verwijzer'. Dit betreft jeugdhulptrajecten waarvoor geen verwijzing nodig is, de zogenaamde vrij toegankelijke jeugdhulp. Wijkhulp is immers per definitie vrij toegankelijk. Wel kan het zo zijn dat bijvoorbeeld de huisarts de jongere of diens ouders heeft geadviseerd om contact op te nemen met het wijkteam, maar dit is formeel gezien geen verwijzing. Bij de aantallen over 2020 en eerder is een deel van de wijkhulptrajecten nog geclassificeerd met de verwijzer zoals die door de wijkteams is aangeleverd, veelal gemeentelijke toegang, gecertificeerde instelling of huisarts. Dit kan enige vertekening in deze categorieën geven.

2.3 Jeugdhulptrajecten duren meestal korter dan een jaar

Van de trajecten die in 2022 zijn afgesloten, duurde 33 procent korter dan zes maanden en 63 procent duurde korter dan een jaar. Als gevolg van de in de inleiding genoemde methodewijziging, worden definitieve cijfers over het eerste halfjaar van 2022 pas vastgesteld wanneer ook de gegevens over het tweede halfjaar van 2022 en over eerste halfjaar van 2023 beschikbaar zijn. Trajecten die in het eerste halfjaar zijn aangeleverd zonder einddatum en die ontbreken in het tweede halfjaar worden door CBS alsnog van een einddatum in het eerste halfjaar voorzien op basis van de gemiddelde duur van de trajecten waarvan wel een einddatum is aangeleverd. Van de trajecten uit het tweede halfjaar zonder einddatum kan nog niet worden vastgesteld of deze in 2022 zijn afgesloten omdat nog onbekend is of deze in de levering over het eerste halfjaar van 2023 voorkomen. Naar verwachting zullen nog enkele tienduizenden trajecten alsnog worden afgesloten.

Hierdoor is besloten om bij de presentatie van de voorlopige cijfers het aantal afgesloten trajecten niet te presenteren, omdat dit aantal nog te onbetrouwbaar is. De gemiddelde duur en de reden beëindiging van trajecten waarvan nu al bekend is dat ze afgesloten zijn, wordt wel weergegeven. De verwachting is dat het beeld dat hieruit ontstaat bij de publicatie van definitieve uitkomsten niet wezenlijk zal afwijken van het beeld uit de voorlopige uitkomsten.

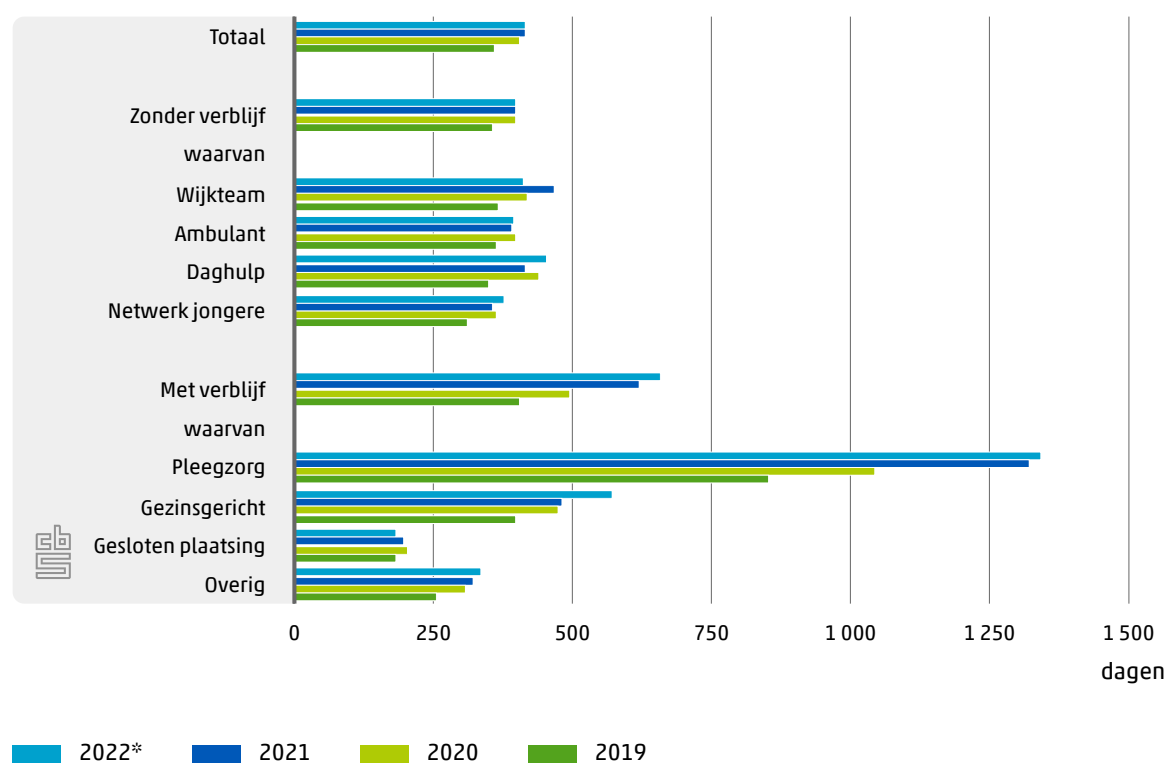
2.3.1 Duur afgesloten trajecten

Een in 2022 afgesloten jeugdhulptraject duurde gemiddeld 417 dagen (figuur 2.3.2). Dat is 2 dagen langer dan een gemiddeld afgesloten traject in 2021. Trajecten met de hulpvorm Gesloten plaatsing duren met gemiddeld 184 dagen in 2022 het kortst. Afgesloten pleegzorgtrajecten duurden het langst, gemiddeld 1 344 dagen. In 2021 duurde een gemiddeld pleegzorgtraject nog 22 dagen korter.

De gemiddelde duur van jeugdhulptrajecten zonder verblijf daalde in 2022 ten opzichte van 2021 met 2 dagen. De gemiddelde duur van wijkhulp daalde met 55 dagen. De gemiddelde duur van de afgesloten trajecten met de andere vormen van jeugdhulp zonder verblijf nam toe. Afgesloten ambulante trajecten duurden gemiddeld 4 dagen langer, daghulp 38 dagen en jeugdhulp in het netwerk van de jongere 20 dagen.

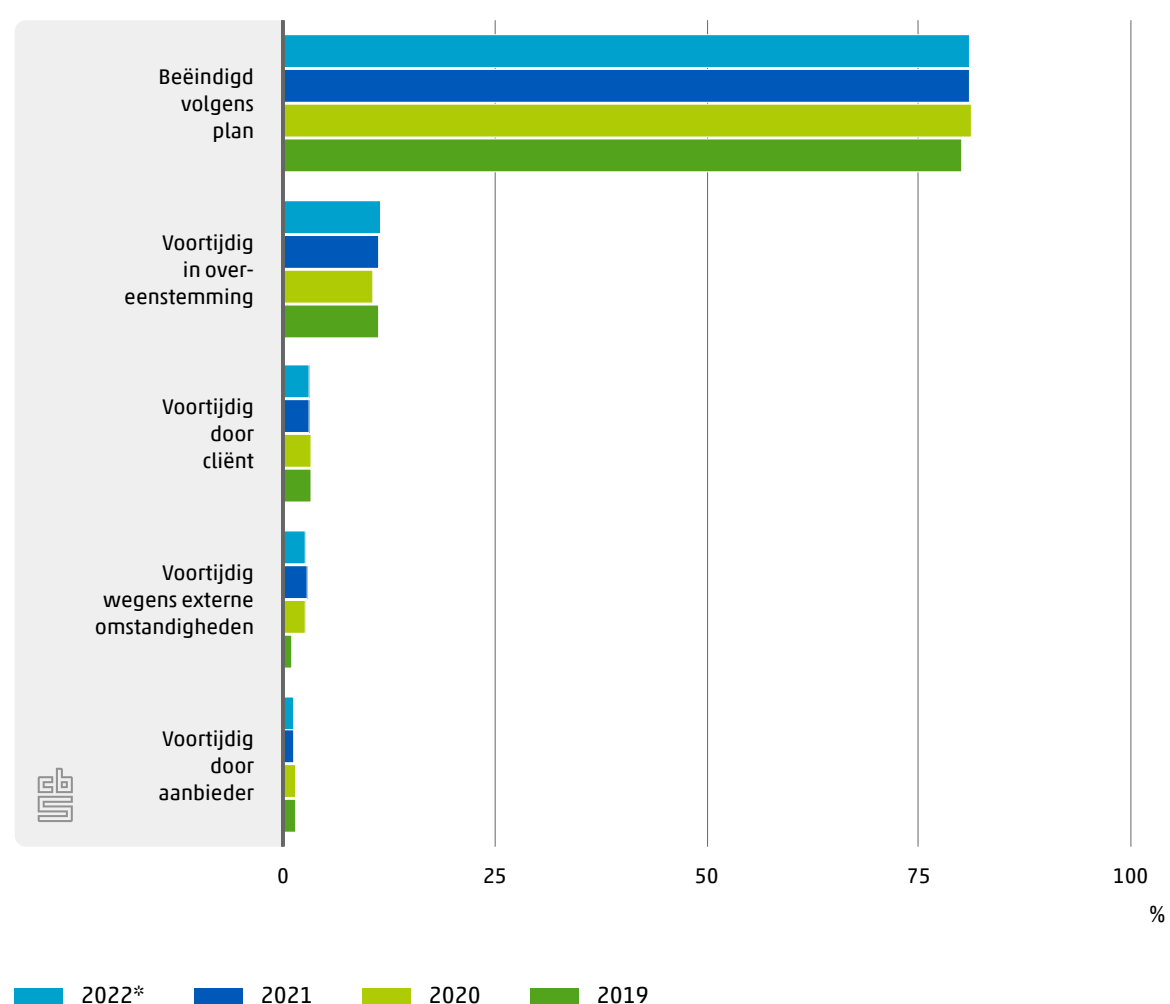
2.3.2 Gemiddelde duur

2.4 Jeugdhulptraject meestal volgens plan beëindigd

Van alle jeugdhulptrajecten die in 2022 met een bekende reden⁷⁾ werden afgesloten, werd 81 procent beëindigd volgens plan (figuur 2.4.1). Naast beëindiging volgens plan werd bijna 12 procent van de trajecten voortijdig afgesloten in overeenstemming tussen cliënt en aanbieder. De overige werden eenzijdig beëindigd door de jeugdige (3 procent) of door de aanbieder (1 procent) of er was sprake van externe omstandigheden (3 procent).

2.4.1 Reden beëindiging¹⁾

¹⁾Jeugdhulptrajecten die zijn beëindigd in de verslagperiode en waarvan de reden beëindiging bekend is.

⁷⁾ Met ingang van 2021 is de categorie 'onbekend' toegevoegd bij de reden van beëindiging van jeugdhulptrajecten. Deze categorie bevat twee soorten jeugdhulptrajecten: afgesloten trajecten waarvan de reden van beëindiging ontbrak in de gegevensaanlevering aan het CBS én trajecten die het CBS zelf alsnog van een einddatum voorziet omdat ze niet terugkomen in een latere verslagperiode. Trajecten van het eerste soort kwamen vóór 2021 ook al in beperkte mate voor, maar daarbij werd de reden van beëindiging nog door het CBS geschat op basis van de verdeling van de wel bekende redenen van beëindiging. Trajecten van het tweede soort komen pas vanaf verslagjaar 2021 voor.

Jeugdhulp 2022

Meer informatie

Meer informatie over jeugdhulp kunt u vinden op de website van het CBS

Onderzoeksbeschrijving Beleidsinformatie Jeugd:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/beleidsinformatie-jeugd>

Tabellen Jeugdzorg:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/navigatieScherm/thema?themaNr=82337>

Voor een uitgebreide beschrijving van de methodewijzigingen en de gevolgen zie: <https://www.cbs.nl/-/media/cbs/onze-diensten/methoden/onderzoek/pdf/toelichting-trendbreuk-jeugdzorgcijfers-2020-en-2021.pdf>

Voor een beschrijving van de ontwikkelingen Jeugdzorg 2011-2016 zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2018/10/jeugdzorg-voor-en-na-de-jeugdwet>

Privacy is een groot goed. Ook als je niks te verbergen hebt, heb je heel wat te beschermen. Het CBS is het Statistisch Bureau van Nederland dat onafhankelijk onderzoek uitvoert. Het CBS werkt bij elk onderzoek met strenge eisen om data op een veilige manier te verwerven, te verwerken en te publiceren en is transparant over de manier van werken en de methodieken.

Het CBS verzamelt gegevens van natuurlijke personen, bedrijven en instellingen. Dit is wettelijk vastgelegd in de CBS-wet en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Identificerende persoonskenmerken worden na ontvangst direct gepseudonimiseerd. Hierdoor kan het onderzoek alleen worden uitgevoerd op gegevens met een pseudosleutel. Bij publicatie zorgt het CBS er bovendien voor dat natuurlijke personen of bedrijven niet herkenbaar of herleidbaar zijn. Ook hanteert het CBS diverse maatregelen tegen diefstal, verlies of misbruik van persoonsgegevens. Het CBS levert geen herkenbare gegevens aan derden, ook niet aan andere overheidsinstellingen. Wel kunnen sommige (wetenschappelijke) instellingen onder strenge voorwaarden toegang krijgen tot gegevens met pseudosleutel op persoons- of bedrijfsniveau. Dit noemen we microdata.

Voor meer informatie, zie onze website: www.cbs.nl/privacy.

Jeugdhulp 2022

Begrippenlijst

Jeugdhulp

Conform artikel 1.1 van de Jeugdwet is jeugdhulp:

1. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jongeren en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders;
2. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jongeren met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
3. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jongeren met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

In de Jeugdwet zijn randvoorwaarden en kwaliteitseisen opgenomen waaraan de jeugdhulp en/of jeugdhulpaanbieders moeten voldoen, zoals dossiervorming, een plan (hulpverleningsplan, behandelplan) en bewaking en beheersing van de kwaliteit. Voor de jeugdhulp waarover aan het CBS gerapporteerd moet worden gelden al deze randvoorwaarden en eisen.

Als een jeugdhulpaanbieder een jeugdige (anonieme) adviezen of consulten biedt, ook al is dat voorafgaande aan de start van jeugdhulp, dan geldt dit niet als jeugdhulp waarover gegevens verstrekt moeten worden aan het CBS. Dit geldt tevens voor het verstrekken van folders en overige vormen van informatie.

De volgende vormen van jeugdhulp worden onderscheiden:

Jeugdhulp zonder verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis, in het eigen gezin. Of anders gezegd, de jongere slaapt thuis. In ieder geval formeel. Het kan zijn dat de jongere bij opa en oma slaapt of bij iemand anders, echter dit is dan niet formeel zo geregeld.

Uitgevoerd door het wijk- of buurtteam - Nagenoeg elke gemeente werkt met de inzet van wijk- of buurtteams. Soms beperken deze teams zich tot het coördineren van de hulp aan de jongere, maar veelal bieden deze teams ook zelf hulp. De jeugdhulp die door een wijk- of buurtteam wordt uitgevoerd bevindt zich vaak op de grens tussen het voorkomen van problemen (preventie) en de hulp bij problemen (jeugdhulp). In principe wordt preventie niet tot de jeugdhulp gerekend zoals het CBS daarover rapporteert. Een gemeente mag echter bij de aanlevering van gegevens aan het CBS zelf bepalen welke activiteiten zij tot de jeugdhulp rekent.

Ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder - Ambulante jeugdhulp op locatie betreft ambulante hulp of groepsgesprekken op het kantoor waarbij in principe één (algemene) expertise tegelijkertijd binnen de hulpverlening wordt ingezet.

Daghulp op locatie van de aanbieder - Bij daghulp is een begeleider of hulpverlener minimaal een dagdeel in de nabije omgeving van de jongere. De hulp kan individueel plaatsvinden, maar ook in een groep. Dagbesteding en dagstructurering vallen hier ook onder. Daghulp vindt plaats op de locatie van de aanbieder. Een belangrijk kenmerk van de dagbehandeling is dat een multidisciplinair team voor de dagbehandeling wordt ingezet. Het gaat bijvoorbeeld om een combinatie van fysiotherapie, gedragstherapie en psychotherapie die tijdens de dagbehandeling wordt ingezet.

Jeugdhulp in het netwerk van de jongere - Jeugdhulp in het netwerk van de jongere vindt plaats bij de jongere thuis, op school of elders in het netwerk van de jongere. In ieder geval niet op locatie bij de aanbieder. De intensiteit kan variëren van één of enkele uren tot 24 uur per dag.

Jeugdhulp met verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft elders. Of anders gezegd, de jongere slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

Pleegzorg - Vorm van jeugdhulp waarbij een jongere (tijdelijk) wordt opgenomen in een pleeggezin en waarbij pleegkind, pleegouders en eigen ouders worden begeleid door een pleegzorgaanbieder.

Gezinsgericht - Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, maar geen pleegzorg zijn. Te denken valt aan gezinshuizen, logeerhuizen en zorgboerderijen waar overnacht wordt.

Gesloten plaatsing - De jongere verblijft bij een jeugdhulpaanbieder op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg of op basis van een machtiging BOPZ (Wet Bijzondere Opname Psychiatrische Ziekenhuizen, t/m 2019) of machtiging Wvvgz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, vanaf 2020).

Overig verblijf bij een jeugdhulpaanbieder - De jongere verblijft op de accommodatie van de jeugdhulpaanbieder, veelal in een groep met andere jongeren. In feite betreft het alle vormen van verblijf die niet onder een van de voorgaande categorieën vallen. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining.

Herhaald beroep

Een jeugdhulptraject wordt als herhaald beroep gezien, als de desbetreffende jongere in de vijf jaar voorafgaand aan de verslagperiode jeugdhulp heeft ontvangen.

Gestart met crisis

De hulpverlening is aangevangen met het stabiliseren van een crisissituatie. Of de jeugdhulp al dan niet is aangevangen met het stabiliseren van een crisissituatie is het professionele oordeel van de jeugdhulpprofessional. Er is daarmee geen vaste definitie van crisis. Iedere professional heeft een beeld bij het onderscheid crisis-geen crisis.

Gecertificeerde instelling

Gecertificeerde instellingen zijn organisaties die, conform de Jeugdwet, maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering uitvoeren. Deze instellingen moeten in het bezit zijn van een certificaat. Daarvoor moeten zij aan een aantal eisen voldoen gericht op het borgen van de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.

Verwijzer

De organisatie of persoon die de jongere en/of zijn/haar ouders heeft verwezen naar de jeugdhulp. Het betreft organisaties of personen die rechtstreeks jongeren en hun ouders op grond van de Jeugdwet kunnen doorverwijzen naar jeugdhulp. De Jeugdwet stelt dat tussen gemeenten en betrokkenen afspraken worden gemaakt over de voorwaarden waaronder en wijze waarop de rechtstreekse verwijzing verloopt.

Gemeentelijke toegang - De jongere is door de gemeente of een gemeentelijke organisatie aangemeld bij een jeugdhulpaanbieder. Hieronder vallen ook de verwijzingen van de politie, Veilig Thuis organisaties en het onderwijs.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
-	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het cijfer is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
2022-2023	2022 tot en met 2023
2022/2023	Het gemiddelde over de jaren 2022 tot en met 2023
2022/'23	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2022 en eindigend in 2023
2020/'21-2022/'23	Oogstjaar, enz., 2020/'21 tot en met 2022/'23

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.
Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2023.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.